

Nr 94.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket; given Drottningholms slott den 24 februari 1950.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Sammanfattning.

I propositionen föreslås att den nu gällande lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skall ersättas av en ny lag i ämnet. Den föreslagna nya lagen, som upptager bestämmelser hämtade såväl från 1903 års lag som från den för svenska försäkringsbolag gällande lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse, innehåller i förhållande till 1903 års lag följande mera betydelsefulla nyheter.

Under det att f. n. tillstånd för utländsk försäkringsanstalt att driva rörelse i Sverige meddelas av Kungl. Maj:t, då det gäller trafikförsäkringsrörelse, och av försäkringsinspektionen i fråga om annan försäkringsrörelse, skall enligt förslaget Kungl. Maj:t vara koncessionsmyndighet i samtliga fall. Anstalt må icke, med mindre särskilda skäl äro därtill, här i riket med livförsäkringsrörelse förena försäkringsrörelse av annat slag. Som villkor för erhållande av koncession skall gälla, förutom att vissa formella krav äro uppfyllda, att den tillämnade rörelsen är behövlig och även eljest

ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Om rörelsen avser livförsäkring, skola särskilda försäkringstekniska grunder för verksamheten upprättas. Å dessa grunder skall sökas Kungl. Maj:ts stadfästelse.

Bestämmelserna om redovisning av försäkringsfonden för livförsäkringar i vissa värdehandlingar eller andra tillgångar ha anpassats till motsvarande bestämmelser i lagen om försäkringsrörelse.

Efter mönster av lagen om försäkringsrörelse ha i förslaget upptagits regler om förbud för anstalt att sluta återförsäkringsavtal beträffande livförsäkring, som hör till rörelsen här i riket, om förbud mot premienedsättning i visst fall och om kontroll över anskaffningsverksamheten.

Beträffande försäkringsinspektionens tillsyn över utländska anstalters försäkringsrörelse här i landet innehåller förslaget mera omfattande bestämmelser än 1903 års lag. Sålunda föreslås ökad skyldighet för anstalten att insända uppgifter och utredningar rörande verksamheten. Skyldighet har vidare ålagts inspektionen att i fall, då allvarlig anmärkning mot verksamheten föreligger och meddelat föreläggande att vidtaga rättelse icke efterkommits, anmäla förhållandet till Kungl. Maj:t, som i sådant fall må förklara koncessionen förverkad.

F ö r s l a g
till
**Lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva
försäkringsrörelse här i riket.**

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Utländsk försäkringsanstalt må, under förutsättning att Konungen meddelat anstalten tillåtelse (koncession) därtill, här i riket driva försäkringsrörelse genom generalagent såsom syssloman och i övrigt under villkor, som stadgas i denna lag.

2 §.

Ej må utländsk försäkringsanstalt här i riket med ~~livförsäkringsrörelse~~ förena försäkringsrörelse av annat slag, med ~~mindre särskilda skäl~~ äro därtill.

Utländsk försäkringsanstalt må här i riket driva ~~livförsäkringsrörelse~~, allenast om anstalten i sitt hemland med laga rätt driver ~~sådan rörelse~~, samt skadeförsäkringsrörelse, allenast om anstalten i hemlandet med laga rätt driver skadeförsäkringsrörelse av något slag.

De nedan i denna lag meddelade ~~särskilda bestämmelserna~~ angående livförsäkring skola, utom beträffande storleken av det belopp som enligt 6 § första stycket 5 skall nedsättas, äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

3 §.

Utländsk försäkringsanstalt må ej för sin rörelse här i riket hava mer än en generalagent. Denne må, därest sådant ej förbjudes i anstaltens fullmakt för honom, använda ombud vid rörelsens drivande.

4 §.

Generalagent skall vara bosatt här i riket, råda över sig och sin egendom samt, därest han är utländsk undersåte, hava på sätt särskilt är föreskrivet förvärvat rätt att inom riket idka handel eller annat näringsyrke,

Generalagentur må även innehavas av svenskt aktiebolag eller ömsesidigt försäkringsbolag eller ock av svenskt handelsbolag, vars samtliga bolagsmän äga behörighet enligt vad i första stycket sägs. För fullgörande av de skyldigheter, som åligga generalagent, svare i förra fallet envar styrelse-

ledamot och i det senare envar bolagsman, som ej är enbart kommanditdelägare.

5 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall i alla därav härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag samt vara pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande.

Anstaltens verksamhet här i riket skall på sätt i denna lag sägs stå under tillsyn av försäkringsinspektionen.

Om koncession.

6 §.

I ansökan om koncession enligt denna lag skall angivas den försäkringsgren, som rörelsen skall avse. Ansökningen skall, ställd till Konungen, inlämnas till försäkringsinspektionen och vara åtföljd av:

1. handlingar som styrka generalagentens behörighet enligt 4 §;

2. det för anstalten gällande reglementet;

3. bevis att anstalten i sitt hemland driver försäkringsrörelse efter vad i 2 § andra stycket sägs jämte behörigen styrkt uppgift om den tid detta ägt rum samt om anmärkningar, som av myndigheterna i anstaltens hemland under de sista tre åren må hava framställts mot anstaltens verksamhet, ävensom anstaltens förvaltnings- och revisionsberättelser för den tid anstalten varit i verksamhet, dock längst för de tio sista åren;

4. behörig fullmakt för generalagenten att å anstaltens vägnar här i riket driva försäkringsrörelsen och att i alla därav härflytande rättsförhållanden för anstalten mottaga stämning samt själv eller genom annan tala och svara;

5. bevis att anstalten för ändamål som i 16 § sägs samt på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsett i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett belopp av etthundratusen kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller sjöförsäkring, ett belopp av tvåhundra tusen kronor för trafikförsäkring och ett belopp av femtiotusen kronor för varje annat slag av försäkring.

Därest rörelsen skall avse livförsäkring, skola enligt vad i 11 § sägs upprättas särskilda grunder för verksamheten. Å grunderna, som skola bifogas ansökningen om koncession, skall sökas Konungens stadfästelse.

7 §.

Finnes den tillämnade rörelsen behöflig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet och står ansökningen i övrigt i överensstämmelse med denna lag, beviljar Konungen koncession för den i ansökningen avsedda verksamheten tills vidare eller, där särskilda omständigheter föranleda därtill, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår. I samband därmed godkänner Konungen generalagenten.

Innan koncession meddelas å rörelse, som avser livförsäkring, prövar Konungen om de upprättade grunderna för verksamheten överensstämma med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån därutöver, med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den tillämnade rörelsen, särskilda bestämmelser må erfordras. I samband med beviljandet av koncessionen stadfäster Konungen grunderna för verksamheten.

8 §.

Sedan koncession beviljats, skola de i 6 § omnämnda, vid ansökningen fogade handlingarna förvaras hos försäkringsinspektionen. Om beviljande av koncession och godkännande av generalagent skall försäkringsinspektionen låta införa kungörelse i allmänna tidningarna.

9 §.

Å ändring av stadfästa grunder skall ock sökas stadfästelse.

Ansökan om förlängning av koncession, som beviljas för bestämd tid, skall göras sist sexton månader före utgången av den löpande koncessionen.

Ansökan, som i denna paragraf avses, skall ställas till Konungen och inlämnas till försäkringsinspektionen. Konungen må uppdraga åt inspektionen att i Konungens ställe meddela stadfästelse å ändring av grunder, såvida ändringen icke avser väsentlig omläggning av anstaltens rörelse inom riket.

Har ändring av grunder stadfästs eller har förlängning av koncession beviljats, skall försäkringsinspektionen låta införa kungörelse därom i allmänna tidningarna.

Om försäkringsrörelsens bedrivande.

10 §.

Generalagenten åligger att för varje räkenskapsår enligt formulär, som fastställes av försäkringsinspektionen, upprätta redogörelse angående anstaltens verksamhet inom riket.

För livförsäkringsverksamhet skall i redogörelsen under beteckningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det å räkenskapsårets sista dag beräknade värdet av anstaltens ansvarighet på grund av

dels inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv),

dels löpande försäkringar (premiereserv),

dels ock återbäring, som anstalten må hava tilldelat försäkringstagare.

11 §.

För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev;
3. belåning av försäkringsbrev hos anstalten;
4. verkan av underlåten premiebetalning;
5. försäkringstagares rätt när, annorledes än av anledning som avses

under 2 eller 4, försäkringen upphör i förtid eller anstalten eljest är fri från ansvarighet för försäkringsfall.

12 §.

Med avseende på de i 11 § under 1—4 omförmälda grunderna skall vad i 264 §, 265 § 1 mom. samt 267—269 §§ lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning. Beträffande övergångsgrunder enligt 265 § 1 mom. nämnda lag gälle vad i 9 § här ovan är i fråga om ändring av grunder stadgat om stadfästelse och kungörande därav. Såsom villkor för stadfästelse å övergångsgrunder må föreskrivas, att anstalten skall på sätt i 15 § sägs sätta jämväl andra värdehandlingar, än där avses, i särskilt förvar.

13 §.

Försäkringsfonden med tillägg av det belopp, varmed en tjugondel av fonden må överstiga vad anstalten enligt 6 § nedsatt för livförsäkring, skall vid envar tidpunkt vara redovisad i värdehandlingar av beskaffenhet, som angives i 274 § under 1—7 lagen om försäkringsrörelse, eller ock i följande tillgångar av annan art nämligen lån mot säkerhet i anstaltens försäkringsbrev inom återköpsvärdet eller, i den mån försäkringsinspektionen på framställning av anstalten så medgiver, värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet på grund av livförsäkringar, som övertagits i återförsäkring.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket avses, dock icke i aktier.

Med försäkringsfond för egen räkning förstås den del av fonden, som icke motsvarar värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

14 §.

Värdehandling må vid redovisning enligt 13 § ej upptagas över sitt verkliga värde, bestämt på sätt i 93 § 1 mom. andra stycket lagen om försäkringsrörelse sägs.

Under förutsättning att de värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av anstaltens förbindelser prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp motsvarande det angivna värdet, må utan hinder av vad i första stycket är stadgat värdehandling, som jämväl under nästföregående räkenskapsår använts för sådan redovisning, kunna åsättas det då beräknade värdet och värdehandling, som anskaffats under löpande räkenskapsår, det värde som motsvarar kostnaderna för dess anskaffning.

15 §.

De värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg helt eller delvis redovisas, skola förvaras här i riket avskilda från anstaltens övriga tillgångar och under minst två lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud. Försäkringsinspektionen må dock på framställning av anstalten medgiva att värdehandling-

arna i stället, på sätt och under villkor som av inspektionen bestämmas, sättas i särskilt förvar i riksbanken eller annan bank. I de sålunda förvarade handlingarna njute försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av anstaltens på försäkringsavtalen grundade förbindelser.

Det åligger generalagenten att tillse, att vid envar tidpunkt värdehandlingar till erforderligt belopp satts i sådant förvar, som i första stycket är sagt.

I fråga om utbekommande eller utbyte av värdehandling, som satts i förvar, skola bestämmelserna i 276 § lagen om försäkringsrörelse äga motsvarande tillämpning, därvid vad i nämnda lagrum sägs om styrelse, verkställande direktör och behörig företrädare för bolag skall avse generalagent eller av anstalt jämlikt 27 § utsett ombud.

Det av försäkringsinspektionen förordnade ombudet har att, där generalagent eller ombud, som anstalt utsett jämlikt 27 §, ej fullgör vad honom enligt denna paragraf åligger, därom ofördröjligen göra anmälan hos inspektionen.

16 §.

Vad på sätt i 6 § sägs blivit av utländsk försäkringsanstalt i riksbanken nedsatt må användas endast till gäldande dels av fordringar på grund av försäkringsavtal, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, dels av böter, viten, avgifter och ersättningar som i anledning av denna rörelse må åläggas anstalten, generalagenten eller av anstalten utsett ombud som avses i 27 §, dels ock, i händelse av särskild administration av anstalts livförsäkringsrörelse här i riket, av administrationsboets fordran hos anstalten.

17 §.

Försäkringstekniska utredningar och beräkningar, som angå utländsk försäkringsanstalts här i riket drivna livförsäkringsrörelse, skola utföras under överinseende av en av försäkringsinspektionen godkänd aktuarie.

18 §.

Utländsk försäkringsanstalt må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal om att i återförsäkring avgiva livförsäkring hörande till anstaltens rörelse här i riket.

19 §.

Å de livförsäkringspremier, som utländsk försäkringsanstalt jämlikt fastställda grunder bestämt för sin rörelse här i riket, må till fördel för enskild försäkringstagare eller grupp av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivas vare sig av anstalten eller dess ombud annorledes än genom återbäring.

20 §.

Det åligger generalagenten att övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos anstalten sker på sätt som överensstämmer med god försäkrings sed. Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående an-

skaffningsverksamheten och må därvid tillika förordna, att frågor rörande densamma skola, på sätt och i den omfattning som i nämnda bestämmelser angives, handläggas av en av Konungen utsedd nämnd.

21 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, vare pliktig att i alla för allmänheten avsedda meddelanden vid teckning av sin firma utsätta hemlandet samt ange huruvida anstalten drives såsom aktiebolag eller ömsesidigt bolag eller i annan form. Ej må sådan anstalt eller dess ombud eller personal i meddelanden, som äsyfta anskaffning av försäkring eller äro avsedda för allmänheten, lämna uppgift av innebörd att anstalten genom att fullgöra i denna lag föreskriven skyldighet att nedsätta värdehandlingar ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare eller att den beträffande hela sin verksamhet är kontrollerad av svenska staten.

Försäkringsbrev skall innehålla ej mindre uppgift om de för anstalten gällande allmänna försäkringsvillkoren än även de särskilda villkoren för den försäkring, som avses i brevet.

Där i meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, vid angivande av anstaltens fonder inräknas oguldna förbindelser av delägare eller garantier, skall beloppet av sådana förbindelser särskilt utsättas.

22 §.

Kan generalagenten ej utöva sitt uppdrag, vare sig emedan han ej vidare är enligt 4 § behörig eller av annan anledning, eller avsäger han sig uppdraget eller återkallas fullmakten, skall för tiden till dess hindret upphört eller ny generalagent blivit befullmäktigad och av försäkringsinspektionen godkänd inspektionen förordna ett ombud att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar. Om förordnande av ombud och om godkännande av ny generalagent låte inspektionen ofördröjligen införa tillkännagivande i allmänna tidningarna. Intill dess förordnande som nu sagts blivit kungjort, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Om tillsyn å försäkringsrörelsen.

23 §.

Det åligger generalagenten att, när anstalten börjat sin verksamhet här i riket, därom ofördröjligen underrätta försäkringsinspektionen.

24 §.

Generalagenten vare pliktig:

att, där ändring vidtages i det för anstalten gällande reglementet, inom tre månader därefter till försäkringsinspektionen insända beslutet därom;

att, därest av myndigheterna i anstaltens hemland framställts anmärkning mot anstaltens verksamhet, så fort ske kan skriftligen underrätta försäkringsinspektionen därom;

att inom åtta månader efter utgången av varje räkenskapsår till försäkringsinspektionen insända den i 10 § avsedda redogörelsen angående anstaltens verksamhet inom riket;

att, beträffande livförsäkringsrörelse, till försäkringsinspektionen insända följande enligt inspektionens anvisningar upprättade och av aktuarien undertecknade handlingar nämligen *dels* inom åtta månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse för beräkning av premiereserv och av återbäring, *dels ock*, i den mån så påfordras av inspektionen, statistisk-ekonomisk utredning angående verksamheten;

att, inom tre månader efter det berättelse om revision av anstaltens räkenskaper och förvaltning blivit å sammanträde med anstaltens delägare framlagd, till försäkringsinspektionen insända ett exemplar av denna berättelse ävensom ett exemplar av anstaltens förvaltningsberättelse för den tid revisionen avsett;

att även i andra fall än ovan sagts lämna försäkringsinspektionen de upplysningar, som av inspektionen begäras i fråga om anstalten och dess verksamhet inom riket, samt att när som helst för befattningshavare hos försäkringsinspektionen, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser har att i sådant avseende företräda inspektionen, hålla kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

Vad försäkringsinspektionens företrädare vid granskning av böcker, räkenskaper och andra handlingar må hava erfarit angående enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden må ej yppas för allmänheten.

25 §.

Försäkringsinspektionen äge meddela de erinringar i fråga om utländsk försäkringsanstalts verksamhet här i riket, som inspektionen finner påkallade. Vid meddelande av föreskrift enligt denna lag må inspektionen förelägga vite.

Finner försäkringsinspektionen,

att avvikelse skett från denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser eller från grunderna, där sådana finnas,

att grunderna icke längre äro tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet,

att det jämlikt 6 § i riksbanken nedsatta beloppet minskats genom att obligationerna avsevärt nedgått i värde eller av annan anledning,

att de tillgångar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, icke äro tillfyllest, eller

att eljest allvarlig anmärkning mot verksamheten föreligger,

skall inspektionen förelägga anstalten att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som prövas påkallade härav.

Har föreläggande icke inom den bestämda tiden efterkommit och har ej heller annorledes det anmärkta förhållandet undanröjts, skall försäkringsinspektionen göra anmälan därom hos Konungen, som efter anstaltens hörande må förklara koncessionen förverkad.

Beslut, varigenom koncession förklarats förverkad, skall av försäkringsinspektionen kungöras i allmänna tidningarna.

26 §.

Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av anstaltens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, dock må bidraget ej understiga etthundra kronor.

Om försäkringsverksamhetens upphörande och om överlåtelse av försäkringsbestånd.

27 §.

Upphör utländsk försäkringsanstalt att driva rörelsen här i riket, åligge det anstalten att med bifogande av behörig fullmakt hos försäkringsinspektionen uppgiva ombud, som av inspektionen godkännes, att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar; för tiden intill dess sådan anmälan skett äge försäkringsinspektionen förordna ett ombud med nämnda befogenhet. Om godkännandet eller förordnandet skall inspektionen ofördröjligen låta införa kungörelse i allmänna tidningarna. Intill dess sådant kungörande skett, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Har utländsk försäkringsanstalt upphört att driva rörelsen här i riket, må det belopp som enligt vad i 6 § sägs blivit i riksbanken nedsatt kunna, efter anmälan hos försäkringsinspektionen, av anstalten utbetäckas, därest det visas att anstaltens samtliga förbindelser, som i 16 § avses, blivit fullgjorda eller att anstalten för deras fullgörande ställt annan säkerhet, som av inspektionen godkännes.

28 §.

Har koncession för utländsk försäkringsanstalt att här i riket driva livförsäkringsrörelse förklarats förverkad, skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende på denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 296—298 §§ lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat ävensom vad 165 § samma lag innehåller angående förbud mot meddelande av nya försäkringar. Vid tillämpningen av nu nämnda lagrum skall iakttagas, att upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket skall anses motsvara livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs samt att vad i 297 § 1 mom. fjärde stycket lagen om försäkringsrörelse sägs om registrering i stället skall avse kungörande i allmänna tidningarna. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringarna ske, förutom till

svenskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som erhållit koncession för livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid överlåtelse av försäkringarna eller eljest uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, som avses i 26 §, varefter återstoden skall överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

Har anstalt i annat fall än i första stycket avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, vare anstalten ändock skyldig att på sätt i 13—15 §§ stadgas redovisa försäkringsfond för redan meddelade livförsäkringar jämte tillägg. Det åligger ombud, som utsetts av anstalten enligt 27 §, att fullgöra de skyldigheter jämlikt 10, 15 och 24 §§, som förut åvilat generalagenten. Fullgöres ej redovisningen av försäkringsfonden jämte tillägg eller finnes eljest anledning antaga att livförsäkringstagarnas rätt på grund av försäkringsavtalen äventyras, ankomme på försäkringsinspektionen att besluta att administration på sätt i första stycket sägs skall inträda; dock må ej på den grund att de till redovisning avsatta tillgångarna finnas otillräckliga administration föreskrivas, förrän försäkringsinspektionen förelagt anstalten att fylla bristen och denna icke täckts inom fyra veckor efter det sådant föreläggande skett. Inträder i fall som nu sagts administration, skall vad i första stycket sägs om upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket i stället avse meddelandet av beslut om administration.

29 §.

Utländsk försäkringsanstalt må med försäkringsinspektionens tillstånd överlåta hela sitt till verksamheten här i riket hörande försäkringsbestånd eller del därav till svenskt försäkringsbolag eller utländsk försäkringsanstalt, som erhållit koncession för det slag av försäkringsrörelse, varom fråga är.

Ansökan om tillstånd skall göras av såväl överlåtare som övertagare. Vid ansökningen skall fogas det avtal, som träffats angående överlåtelsen. Med avseende på ansökningen skall vidare vad i 295 § 3 mom. andra och tredje styckena lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning; härvid skall iakttagas att det i 3 mom. tredje stycket nämnda paragraf avsedda tillkännagivandet skall äga rum i allmänna tidningarna och tidning i den ort, där den överlåtande anstaltens generalagent har kontor för verksamhetens bedrivande.

Bifalles ansökningen, skall överlåtaren anses fritagen från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället skola åvila övertagaren. Angående underrättelse om verkställd överlåtelse skall bestämmelsen i 295 § 4 mom. ovannämnda lag äga motsvarande tillämpning.

Särskilda bestämmelser.

30 §.

Det som i enlighet med denna lag blivit kungjort skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han var-

ken ägde eller bort äga vetenskap därom. Innan sådant kungörande skett, kan förhållande, som enligt lagen skall kungöras, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetenskap därom.

Kungörande, som nu sagts, skall bekostas av den anstalt, som tillkännagivandet rör.

31 §.

Är handling, som enligt denna lag till försäkringsinspektionen inlämnas eller insändes, avfattad på främmande språk, skall där så påfordras tillika företes en bestyrkt svensk översättning därav.

32 §.

Ombud, som jämlikt 15, 22 eller 27 § förordnats av försäkringsinspektionen, äge av anstalten uppbära ersättning med belopp, som av inspektionen bestämmes.

33 §.

Över försäkringsinspektionens beslut enligt denna lag må klagan föras hos Konungen inom den tid som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

34 §.

Driver någon här i riket försäkringsrörelse för utländsk försäkringsanstalts räkning utan att anstalten erhållit koncession för rörelsen, straffes med dagsböter eller fängelse.

35 §.

Med dagsböter eller fängelse straffes

den som i ansökan, som i 6 eller 9 § omförmäles, eller i handling, som fogats vid sådan ansökan, uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift;

generalagent eller av anstalt jämlikt 27 § utsett ombud, som uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i handling, som jämlikt 24 § tillställts försäkringsinspektionen, eller eljest vid lämnande av underrättelse eller upplysning enligt samma paragraf;

aktuarie, där han i redogörelse eller utredning, som enligt 24 § avlämnats till försäkringsinspektionen, uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift.

36 §.

Med dagsböter straffes i denna lag avsedd anstalts generalagent, ombud eller personal som bryter mot föreskrift i 19 eller 21 § eller i annat fall än i sistnämnda lagrum åsyftas i meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter angående anstalt, varom i denna lag är fråga.

37 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Om undantag från lagens tillämplighet m. m.

38 §.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om återförsäkringsrörelse. Angående trafikförsäkringsrörelse meddelas vissa särskilda bestämmelser i lagen om trafikförsäkring å motorfordon.

Övergångsbestämmelser.

39 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Genom lagen upphäves, med den begränsning här nedan stadgas, lagen den 24 juli 1903 (nr 94, s. 61) om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

40 §.

Har utländsk försäkringsanstalt före denna lags ikraftträdande upphört att här i riket driva livförsäkringsrörelse, skall med avseende å anstaltens bestånd av livförsäkringar äldre bestämmelser alltjämt gälla.

I övrigt skall denna lag lända till efterrättelse jämväl i avseende å utländsk försäkringsanstalt, som enligt äldre lag erhållit tillstånd att driva försäkringsrörelse här i riket. Därvid skall dock iakttagas vad nedan stadgas.

Anstalt, som vid denna lags ikraftträdande med vederbörligt tillstånd inom riket driver rörelse, avseende annan försäkring än livförsäkring, må fortsätta rörelsen såsom om koncession för denna vore meddelad tills vidare enligt denna lag.

För rörelse som avser livförsäkring erfordras, oaktat tillstånd därtill enligt äldre lag meddelats, koncession jämlikt denna lag. Ansökan om koncession i sådant fall skall vara åtföljd av bevis att nedsättning, som i 6 § första stycket 5 avses, ägt rum ävensom, för stadfästelse, grunder för verksamheten i enlighet med vad i denna lag sägs. Konungens prövning av ansökningen jämlikt 7 § må icke avse frågan huruvida rörelsen är behövlig. Förut meddelat godkännande av generalagent skall gälla för rörelsens fortsatta bedrivande. Ansökan, som här avses, skall inlämnas till försäkringsinspektionen senast sex månader efter denna lags ikraftträdande. Där så finnes påkallat, må, efter framställning inom sagda tid, Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, försäkringsinspektionen medgiva, att tiden utsträcker till högst två år. Till dess frågan om koncession avgjorts och, där koncession beviljats, intill den tidpunkt från vilken koncessionen skall gälla, må rörelsen fortsättas enligt det äldre tillståndet, och skola därvid bestämmelserna i äldre lag lända till efterrättelse, i den mån ej Konungen förordnat att föreskrifter i denna lag skola tillämpas.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 20 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och cheferna för justitie- och finansdepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga angående *ny lagstiftning om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket* samt anför följande.

Inledning.

De villkor, under vilka utländska försäkringsföretag äga utöva verksamhet i Sverige, äro huvudsakligen angivna i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. I lagen ha ändringar vidtagits genom lagar den 30 juni 1916 (nr 317), den 10 maj 1929 (nr 80) och den 2 mars 1934 (nr 37). 1903 års lag äger icke tillämpning i fråga om återförsäkringsrörelse. Inga särskilda regler finnas om utländska företags rätt att driva sådan rörelse i Sverige. Beträffande rätten att här utöva trafikförsäkringsrörelse äro utländska försäkringsanstalter underkastade — jämte 1903 års lag — vissa särskilda bestämmelser i lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon.

1903 års lag innehåller — främst genom ändringarna däri år 1934 — i flera avseenden regler som äro likartade med bestämmelser, meddelade för svenska försäkringsbolag i den numera upphävida lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse. I några av paragraferna i 1903 års lag hänvisas uttryckligen till bestämmelser i 1917 års lag. En annan, på senare år genomförd, för svenska och utländska försäkringsföretag gemensam reglering utgjorde den s. k. spärrlagen, dvs. lagen den 14 december 1945 om vissa inskränkningar i rätten att driva försäkringsrörelse. Genom denna lag infördes skärpta restriktioner beträffande nyetablering på försäkringsområdet.

1917 års lag har ersatts av lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse. I samband därmed har spärrlagen upphävts. Regler om villkor för rätt att

starta eller utvidga försäkringsrörelse meddelas nu för svenska försäkringsbolag uteslutande i 1948 års försäkringslag. Såvitt angår utländska försäkringsanstalter ersattes spärrelagens bestämmelser av lagen den 17 juni 1948 om vissa inskränkningar i utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. Sistnämnda lag gäller t. o. m. den 31 december 1950.

Vid den nyss nämnda lagstiftningen år 1948 lämnades 1903 års lag formellt oförändrad. På grund av övergångsbestämmelserna till den nya lagen om försäkringsrörelse är dock, i de fall där 1903 års lag hänvisar till 1917 års försäkringslag, nya lagen i stället att tillämpa. Vid tillkomsten av de båda nämnda lagarna av år 1948 förutsattes emellertid, att 1903 års lag senare skulle göras till föremål för en allmän översyn, därvid en anpassning till den nya lagen om försäkringsrörelse borde eftersträvas.¹

Genom beslut den 15 juni 1949 bemyndigade Kungl. Maj:t mig att låta inom handelsdepartementet verkställa utredning för översyn av 1903 års lag i syfte att anpassa lagen till 1948 års lag om försäkringsrörelse samt att tillkalla sakkunniga att under utredningsarbetet stå till departementets förfogande för samråd. Sedan jag samma dag tillkallat tre sakkunniga², har utredningen verkställts och dess resultat i november 1949 framlagts i en *promemoria med utkast till ny lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket*. Utkastet torde såsom *bilaga A* få fogas vid dagens protokoll.

Över promemorian och lagutkastet ha, efter remiss, yttranden avgivits av *försäkringsinspektionen, svenska försäkringsbolags riksförbund*, i det följande benämnt riksförbundet, *kooperationens försäkringsanstalter Folket — Samarbete och föreningen av utländska försäkringsbolags generalagenter*, i fortsättningen kallad *generalagenterna*.

Efter remissbehandlingen har ärendet ytterligare beretts inom handelsdepartementet, därvid ett nytt lagförslag uppgjorts, som jag kommer att förorda. Detta förslag fogas såsom *bilaga B* vid protokollet.

Översikt av innehållet i gällande bestämmelser om utländska försäkringsanstalter.

Enligt 1903 års lag må utländsk försäkringsanstalt här i riket driva försäkringsrörelse, där sådant sker genom generalagent såsom syssloman och i övrigt under villkor, som stadgas i lagen. För generalagent gälla vissa angivna behörighetsvillkor. Anstalten skall i alla av rörelsen här i riket härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag samt vara pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande. Innan utländsk försäkringsanstalt må börja driva försäkringsrörelse i Sverige, skall tillstånd därtill förvärfvas. Tillståndsmyndighet är beträffande trafikförsäkring Kungl. Maj:t och i fråga om annan försäkring försäkringsinspek-

¹ Se prop. nr 50/1948 sid. 159 och prop. nr 106/1948 sid. 5.

² De sakkunniga voro filosofie doktorn Åke Grenholm, försäkringsdirektören Gunnar Ljungqvist och byråchefen i försäkringsinspektionen Ragnar Wollert.

tionen. Ansökan om tillstånd skall vara åtföljd av handlingar rörande vissa formella betingelser för rörelsens bedrivande. Här kan särskilt nämnas, att bevis skall företes att anstalten i riksbanken nedsatt i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett visst i lagen angivet belopp, olika för olika slag av försäkringsrörelse. Rörande de fall, då tillståndsprövningen sker av försäkringsinspektionen, innehåller lagen i 5 § regler angående materiella villkor för erhållande av tillstånd. Där stadgas att om generalagenten finnes behörig och de ingivna handlingarna äro av föreskriven beskaffenhet, skall tillstånd meddelas, dock att tillstånd skall vägras, därest grunderna för anstaltens verksamhet finnas vila på ett system som uppenbarligen är av beskaffenhet att ej medgiva en betryggande försäkringsverksamhet eller sådan verksamhet uppenbarligen icke är att förvänta. — Till dessa regler om tillståndsprövningen ansluta sig bestämmelserna i den förut nämnda lagen den 17 juni 1948 om vissa inskränkningar i utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. Enligt denna lag må tillstånd ej meddelas utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse i Sverige eller att utvidga sådan rörelse med försäkringsgren, som anstalten icke redan äger driva, med mindre den tillämnade rörelsen finnes behöflig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet.

Enligt 1903 års lag kan meddelat tillstånd återkallas av tillståndsmyndigheten om avvikelse sker från lagen eller förändring inträder i de förhållanden, som voro bestämmande för meddelande av tillståndet.

Generalagenten är enligt 1903 års lag skyldig att underrätta försäkringsinspektionen om vissa inträffade omständigheter, att hålla räkenskaper och handlingar tillgängliga för inspektionen eller dess ombud och att i övrigt lämna inspektionen de upplysningar, som äskas i fråga om anstalten och dess verksamhet inom riket. Han skall för varje räkenskapsår tillställa inspektionen uppgift enligt formulär angående anstaltens verksamhet inom riket samt årligen till inspektionen ingiva revisionsberättelse rörande anstaltens räkenskaper och förvaltning. Om generalagenten blir urståndsatt att utöva sitt uppdrag eller avsäger sig detta eller entledigas, skall försäkringsinspektionen till dess hindret upphört eller ny generalagent blivit utsedd och av inspektionen godkänd förordna ett ombud att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar. Om anstalten upphör att driva rörelsen här i riket, åligger det anstalten att hos försäkringsinspektionen uppgiva ett ombud, som av inspektionen godkännes, med nyssnämnda befogenhet; till dess anmälan skett äger inspektionen förordna sådant ombud.

För utländsk försäkringsanstalt, som i vårt land driver livförsäkringsrörelse, innehåller 1903 års lag vissa särskilda bestämmelser, syftande till att bereda livförsäkringstagarna säkerhet. Med livförsäkring jämställer lagen i detta sammanhang annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år. De åsyftade bestämmelserna, som infördes genom ändringarna i lagen år 1934, innefattas huvudsakligen i 8, 12 och 13 §§. De innebära i huvudsak följande. I den uppgift angående livförsäkringsverk-

samheten, som generalagenten för varje räkenskapsår skall insända till försäkringsinspektionen, skall under benämningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det å räkenskapsårets sista dag beräknade värdet av anstaltens ansvarighet på grund av redan inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv) samt på grund av löpande försäkringar (premiereserv). Premiereserven skall beräknas enligt grunder som försäkringsinspektionen godkänt. Försäkringsfonden med tillägg av det belopp, varmed en tjugondel av fonden må överskjuta vad anstalten i samband med ansökningen om tillstånd nedsatt för livförsäkring, skall redovisas i värdehandlingar av närmare angiven beskaffenhet eller i vissa andra tillgångar. Angående de värden, till vilka värdehandlingarna må upptagas, äro bestämmelser meddelade. Värdehandlingarna skola förvaras här i riket avskilda från anstaltens övriga tillgångar och under minst två särskilda lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud. I de sålunda förvarade tillgångarna njuta försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av anstaltens på försäkringsavtalen grundade förbindelser. För varje år skall, senast inom åtta månader efter räkenskapsårets utgång, anstalten sätta i förvar på nyss angivet sätt de värdehandlingar, i vilka redovisas inträdd ökning av försäkringsfonden jämte tillägg. Nedsatta värdehandlingar kunna i vissa fall av anstalten efter tillstånd av försäkringsinspektionen utbetäckas, bl. a. för utbetäckande av förfallet försäkringsbelopp, för vilket avsättning ägt rum. Därest tillstånd för utländsk försäkringsanstalt att här i riket driva livförsäkringsrörelse återkallats, skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda i likhet med vad som gäller för det fall att svenskt livförsäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd. Förvaltningen av administrationsboet åligger försäkringsinspektionen. Denna skall omhändertaga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna enligt vad förut nämnts njuta panträtt. Härmed övergå på administrationsboet alla anstaltens rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen ävensom, där livförsäkringar återförsäkrats, anstaltens rättigheter och skyldigheter på grund av återförsäkringarna. För det belopp, varmed värdehandlingarna i värde understiga livförsäkringsfonden, ökad med en tjugondel, har administrationsboet fordringsrätt hos anstalten. Försäkringsinspektionen skall sedan inleda underhandlingar med svenska försäkringsbolag och utländska försäkringsanstalter, som erhållit tillstånd att driva livförsäkringsrörelse här i riket, i syfte att till något sådant försäkringsföretag överlåta de till administrationsboet hörande försäkringarna. Det har förbehållits Kungl. Maj:t att, sedan försäkringstagarna lämnats tillfälle yttra sig, godkänna eller förkasta inkommet anbud om övertagande av försäkringarna. Om överlåtelse icke sker, kan i sista hand administrationsboet, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande, avvecklas genom fördelning av tillgångarna. Har anstalt upphört att driva livförsäkringsrörelse utan att tillståndet återkallats, är anstalten likväl skyldig att såsom förut redovisa försäkringsfond för redan meddelade livförsäkringar jämte tillägg och att i förvar nedsätta de värdehandlingar,

vari inträdd ökning av fonden jämte tillägg redovisas. De årliga uppgifterna till försäkringsinspektionen angående fonden skola i sådant fall insändas av det ombud, som efterträtt generalagenten. Fullgöres ej redovisningen och nedsättningen eller finnes eljest anledning antaga att livförsäkringstagarnas rätt på grund av försäkringsavtalen äventyras, ankommer det på försäkringsinspektionen att besluta att administration skall inträda. — Utländsk försäkringsanstalt må under vissa betingelser överlåta samtliga sina till rörelsen här i riket hörande livförsäkringar till svenskt försäkringsbolag eller till utländsk anstalt, som erhållit tillstånd att här driva livförsäkringsrörelse. För att avtal om dylik överlåtelse skall få verkställas kräves tillstånd av försäkringsinspektionen. Avgörande för inspektionens bedömning är huruvida överlåtelsen kan ske utan förnärmande av försäkringstagarnas rätt. Innan tillstånd lämnas skola försäkringstagarna beredas tillfälle att yttra sig.

Den i samband med ansökan om tillstånd nedsatta depositionen får endast användas till gäldande av fordringar på grund av försäkringsavtal, som tillhöra rörelsen här i riket, ävensom av böter, avgifter och ersättningar, som i anledning av rörelsen åläggas generalagenten eller anstalten, samt, i händelse av särskild administration av anstalts livförsäkringsrörelse, av administrationsboets fordran hos anstalten. Om anstalten upphört att driva rörelsen, kan försäkringsinspektionen medge att anstalten får lyfta depositionen, om det visas att samtliga förbindelser, för vilka depositionen utgör säkerhet, fullgjorts eller att annan godtagbar säkerhet ställts.

Utöver nu nämnda föreskrifter innehåller 1903 års lag bl. a. vissa bestämmelser angående anstaltens meddelanden till allmänheten och angående innehållet i försäkringsbrev samt stadganden om klagan över försäkringsinspektionens beslut och om straff för överträdelse av lagens bestämmelser.

1948 års lag om försäkringsrörelse.

Den nya lagen om försäkringsrörelse, som gäller svenska försäkringsbolag, innehåller i förhållande till 1917 års lag i flera hänseenden betydelsefulla nyheter, i huvudsak innebärande följande.

Koncessionsbestämmelserna ha skärpts. Under det att enligt 1917 års lag koncessionsprövningen tog sikte uteslutande på den formellt-rättsliga grundvalen för det tillämnade bolaget, utan att därvid dettas ändamålsenlighet eller liknande omständigheter kommit under bedömande, har i nya lagen såsom villkor för koncession uppställts att rörelsen finnes behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Vidare äger koncessionsmyndigheten — Kungl. Maj:t — för koncession uppställa särskilda villkor, om så finnes erforderligt med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse. I fråga om koncession må slutligen anmärkas, att lagen såsom en nyhet stadgar förbud mot att i samma bolag förena livförsäkringsrörelse med försäkringsrörelse av annat slag, såframt icke särskilda skäl äro därtill.

Vid sidan av den redan tidigare för försäkringsrörelsen gällande säkerhetsprincipen, syftande till att bereda försäkringstagarna skydd, har i fråga

om livförsäkring införts den s. k. skälighetsprincipen. Med livförsäkring jämställer lagen härvid annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år. Skälighetsprincipen innebär att premierna — varmed här avses bruttopremierna efter avdrag för återbäring — skola vara skäligt avvägda i förhållande till de förmåner försäkringen medför. Skälighetskravet tillgodoses i huvudsak genom de försäkringstekniska grunder, som stadfästas för livförsäkringsbolag, och kontroll över tillämpningen utgör ett led i den offentliga tillsynen, som utövas av försäkringsinspektionen.

I säkerhetskravet ligger bl. a. att försäkringsbolagens kapitalplacering i viss mån skall vara föremål för kontroll från det allmännas sida. Bestämmelserna i 1917 års lag angående placering i s. k. guldkantade värdepapper ha i nya lagen uppmjukats.

Slutligen kan nämnas, att de bolagsrättsliga bestämmelserna i 1917 års lag anpassats till nya aktiebolagslagen samt att bestämmelser införts, vilka öka allmänhetens möjligheter till kännedom om försäkringsföretagens ekonomiska förvaltning.

Statistiska uppgifter angående utländsk försäkringsverksamhet i Sverige.

För närvarande¹ driva 28 utländska försäkringsanstalter verksamhet här, nämligen 12 engelska, 8 danska, 3 schweiziska, 2 norska, 2 franska och 1 finsk. Det kan nämnas, att ytterligare 9 utländska företag, som drivit livförsäkringsrörelse i vårt land, numera upphört med anskaffningsverksamheten; flertalet av dessa försäkringsbestånd förvaltas av svenska livförsäkringsbolag. Av de anstalter, som utöva verksamhet här, driver endast en, ett danskt bolag, livförsäkringsrörelse i egentlig mening. Försäkringsbranscher, som i 1903 och 1948 års lagar i vissa hänseenden jämställts med livförsäkring, alltså annan personförsäkring meddelad för livstid eller längre tid än tio år, drivas av 3 anstalter, nämligen 2 danska och 1 schweizisk. För övrigt avser den utländska försäkringsverksamheten här i landet kort olycksfalls- och sjukförsäkring samt brand-, ansvarighets-, trafik-, automobil-, sjö-, luftfärds-, cykel-, husdjurs-, inbrotts- och vattenledningsskadeförsäkring.

Till upplysning angående omfattningen av utländska försäkringsanstalters verksamhet i landet kan meddelas, att anstalternas sammanlagda premieinkomst för direkt försäkring i Sverige under år 1947 uppgick till omkring 20 300 000 kronor, varav omkring 1 756 000 kronor för livförsäkring. Den nämnda sammanlagda premieintäkten utgjorde 2,2 procent av hela det under året till svenska och utländska företag inbetalade premiebeloppet för direkt försäkring i Sverige.

¹ Uppgifterna avse verksamhetsåret 1947.

Huvudgrunderna i den föreslagna lagstiftningen.

I. Koncession.

Utländsk lagstiftning.

I Danmark regleras rätten för utländsk försäkringsanstalt att där driva rörelse av lagen den 30 juni 1922 om livförsäkringsverksamhet, lagen den 15 april 1930 om aktiebolag och lagen den 2 maj 1934 om skadeförsäkringsverksamhet. Enligt den förstnämnda lagen må ett utländskt bolag driva livförsäkringsverksamhet i Danmark, om detta sker genom en representant (generalagent) och i övrigt på de i lagen uppställda villkoren. För att verksamheten skall få utövas kräves att tillstånd beviljats av försäkringsrådet. Vid ansökan om tillstånd skall fogas bl. a. bevis att en deposition å minst 100 000 kronor i danska statsobligationer skett i Nationalbanken. Vissa andra formella villkor uppställas även. Finner försäkringsrådet att de föreskrivna villkoren äro uppfyllda, meddelas tillstånd för bolaget; dock skall tillstånd vägras om bolagets tekniska grunder vila på ett system, som uppenbarligen är av sådan art att en betryggande livförsäkringsverksamhet icke kan grundas därpå, eller om försäkringsrådet av annan orsak finner att bolagets verksamhet strider mot det allmännas intresse. Om bolaget icke ställer sig lagen till efterrättelse eller förändring inträder i de förhållanden, som voro bestämmande för att meddela tillstånd, kan detta återkallas. — Jämlikt 1930 års aktiebolagslag är en förutsättning för att ett utländskt aktiebolag skall tillåtas driva rörelse i Danmark, att bolaget är lagligen bestående i sitt hemland och att tillståndsmyndigheten, ministern för handel och industri, finner att i bolagets hemland danska aktiebolag ha motsvarande rätt att utöva verksamhet. Bestämmelsen gäller även försäkringsaktiebolag. — Nyssnämnda villkor, som enligt aktiebolagslagen gälla för aktiebolag i allmänhet, äro upptagna i lagen om skadeförsäkringsverksamhet. Ett utländskt bolag, som med laga rätt driver försäkringsrörelse i sitt hemland må, om danska bolag ha motsvarande rätt i bolagets hemland, idka verksamhet i Danmark genom en filial. Om företaget icke är ett aktiebolag, måste särskilt tillstånd inhämtas av ministern för handel och industri. Denne kan därvid fastställa särskilda villkor för rörelsens bedrivande. Ett utländskt bolag skall utse en generalagent för rörelsen i Danmark. Om rörelsen avser direkt försäkring, skall ett visst belopp, olika för olika branscher, deponeras i Nationalbanken i danska statsobligationer. Om bolaget icke följer lagens föreskrifter eller det kan antagas att dess ekonomiska ställning så försämrats, att de försäkrades intresse är utsatt för fara, kan ministern förbjuda bolaget att fortsätta verksamheten.

Norge. Lagen den 29 juli 1911 om försäkringsbolag innehåller i 10 kapitlet regler om utländska försäkringsbolags rätt att driva verksamhet i Norge. En tilläggsdag av den 18 juni 1938 innehåller även vissa bestämmelser i ämnet. Utländska bolag må driva försäkringsverksamhet i Norge, om detta

sker genom en huvudagent och i övrigt på de i lagen stadgade villkoren. Tillstånd måste sökas hos konungen. Vid ansökningen skall fogas vissa upplysningar om generalagenten och bolaget samt andra föreskrivna handlingar, däribland bevis att deponering skett av ett belopp, som varierar för olika försäkringsgrenar. Angående tillståndsprövningen stadgas, att tillstånd skall vägras om de villkor, som äro uppställda i eller med stöd av lagen, icke äro uppfyllda eller om det antages att den ekonomiska eller försäkringstekniska grunden för verksamheten icke är betryggande eller att bolaget av andra orsaker icke tillfredsställer de krav, som böra ställas med hänsyn till norska försäkringstagare, eller om upprättandet av agenturen icke kan anses förenligt med det offentligas eller allmänhetens intresse. Tillåtelse kan vidare vägras om norska försäkringsbolag icke tillåtas driva verksamhet i bolagets hemland. Om bolaget icke ställer sig lagen till efterrättelse eller om förändring inträder i de förhållanden, som voro bestämmande för tillståndets meddelande, kan tillståndet återkallas.

Finland. Hithörande förhållanden regleras av lagen den 27 maj 1933 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse i Finland. Utländsk försäkringsanstalt må under vissa villkor av statsrådet på ansökan kunna beviljas tillstånd att driva rörelse i Finland. Bland villkoren må nämnas att anstalten i sitt hemland med laga rätt sedan minst fem år drivit och fortfarande driver sådan försäkringsrörelse, som är i fråga, att generalagent utsetts och att deponering skett i Finlands bank av belopp, som socialministeriet prövar för ändamålet föreslå. Övriga villkor bestå i krav på att vissa handlingar företes, såsom anstaltens reglemente och uppgift om försäkringsvillkor och ekonomisk ställning. Äro de uppställda villkoren uppfyllda och prövar ej statsrådet eljest vara skäl att avslå ansökningen, må det sökta tillståndet beviljas. Iakttaget ej anstalten vad i lagen är stadgat eller ha de förhållanden, som voro avgörande för beviljande av tillståndet, väsentligen förändrats, kan statsrådet återkalla tillståndet.

England. Enligt The Assurance Companies Act 1909 med däri gjorda ändringar, senast 1946, skall ett utländskt företag, som önskar driva försäkringsrörelse i Storbritannien, inhämta tillstånd därtill av the Board of Trade. Villkoren äro desamma som gälla för inhemska företag och innebära följande. Tillstånd kan som regel endast förvärfvas av aktiebolag med ett inbetalt aktiekapital av viss minimistorlek. I vissa fall kan tillstånd dock beviljas även för ömsesidigt bolag. Företaget skall styrka sin solvens enligt närmare angivna regler. Ingen deposition fordras för erhållande av tillstånd.

Frankrike. Rätten för utländska försäkringsbolag eller enskilda assurdörer att driva försäkringsrörelse i Frankrike och Algeriet regleras av flera lagar, utfärdade 1917, 1938 och 1941. Både i fråga om direkt försäkring och återförsäkring kräves tillstånd av finansministeriet. Sökanden skall angiva en representant, bosatt i Frankrike eller Algeriet, som kan godkännas av tillståndsmyndigheten. En deposition kan avkrävas sökanden. Härvid tillämpas reciprocitetsprincipen, så att depositionens storlek bestämmes med hänsyn till de säkerheter och garantier, som i sökandens hemland avfordras

franska försäkringsföretag för rätt att utöva rörelse där. Som allmänt villkor för erhållande av koncession är beträffande direkt försäkring angivet, att företagets ekonomiska ställning innebär tillräcklig garanti för att det skall kunna uppfylla sina förbindelser. Tillstånd kan återkallas om detta villkor icke längre är uppfyllt eller om rörelsen icke utövas i enlighet med gällande bestämmelser. — Genom en lag av 1946 »nationaliserades» ett antal av de största franska försäkringsbolagen, representerande omkring 62 procent av den totala omfattningen av försäkringsrörelsen i landet efter premieintäkt räknat. Några skärpta restriktioner beträffande utländska försäkringsföretag genomfördes icke i samband därmed.

Schweiz. Flera författningar, delvis av lags natur, delvis förordningar och beslut av förbundsrådet, reglera statsuppsikten över försäkringsväsendet i Schweiz. Huvudförfattningen är lagen den 25 juni 1885 om tillsyn över privata försäkringsföretag. Såväl inhemska som utländska företag måste för att få driva rörelse ha erhållit tillstånd av förbundsrådet. Ansökan om tillstånd skall vara åtföljd av handlingar, som lämna upplysning om bl. a. grunder för verksamheten, försäkringsvillkor, aktiekapital eller garantifond för ömsesidiga bolag. Ett utländskt företag måste härjämte styrka att det i sitt hemland besitter rättskapacitet samt uppgiva ett huvudkontor och en generalfullmäktig för rörelsen i Schweiz. Utom de i tillsynslagen särskilt angivna uppgifterna kan koncessionsmyndigheten avfordra sökanden ytterligare upplysningar i organisatoriska, finansiella, tekniska och juridiska frågor. Tillstånd kan förbindas med varje villkor, som anses nödvändigt för att skapa en varaktig garanti för försäkringsförpliktelseernas uppfyllande. Äro de formella kraven uppfyllda och kan företagets solvens anses säker, kan koncession icke vägras. Någon behovsprövning sker sålunda icke.

1948 års svenska lagstiftning.

Såsom redan nämnts upptager *1948 års lag om försäkringsrörelse* två särskilda koncessionsvillkor av materiell art, nämligen att rörelsen är behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Beträffande den allmänna innebörden av dessa villkor må hänvisas till vad därom anförts under förarbetena till lagen.¹ De angivna villkoren, som innebära en skärpning i jämförelse med vad som gällt enligt 1917 års lag, hade — ehuru i något avvikande lydelse — uppställts av 1942 års försäkringsutredning i dess förslag till ny lag om försäkringsrörelse. I fråga om de utländska försäkringsanstalterna framhöll utredningen, att skärpning av koncessionsvillkoren för inhemska försäkringsbolag måste medföra återverkningar beträffande koncessionsprövningen för utländska anstalter, som önskade driva försäkringsrörelse här i riket.

I yttrande över förslaget² framhöll svenska försäkringsbolags riksförbund med utgångspunkt från utredningens nyss återgivna uttalande, att det syntes nödvändigt att, innan slutlig ståndpunkt toges beträffande koncessions-

¹ Se prop. nr 50/1948 sid. 149 ff.

² Se prop. nr 50/1948 sid. 154.

reglerna för svenska försäkringsbolag, konsekvenserna därav fullt klarlades. Härvid borde enligt riksförbundets mening beaktas, att införandet av ett restriktivt koncessionssystem för utländska försäkringsanstalter under åbe-ropande av behovssynpunkten skulle få allvarliga återverkningar för svensk affär i utlandet. Riksförbundet anförde vidare.

Vad särskilt gäller sjöförsäkringen är den utländska affären av betydelse bl. a. därför att den svenska affären genom att samtidigt drabbas av likartade skador i och för sig icke medför tillräcklig utjämning. Såsom exempel kunna nämnas isvintrarna, som återkomma med en viss periodicitet och medföra svåra förluster för hela den svenska sjöförsäkringsaffären. Genom att bolagen samtidigt teckna risker i utlandet, vilka icke äro utsatta för samma skadeorsaker, erhålles bättre utjämning. Genom de omvälvningar, som under kriget skett på kontinenten, torde de svenska bolagen ha möjligheter att avsevärt öka den utländska direktaffären. Med den i de flesta länder tillämpade reciprocitetsprincipen torde emellertid restriktioner för beviljande av koncessioner för utländska bolag i Sverige medföra, att svenska bolags koncessioner i utlandet indragas eller att nya vägras.

Liknande synpunkter kunna anföras även i fråga om andra försäkringsformer. Som exempel kan tagas flygförsäkringen, där för närvarande en väsentlig del av flygplansbeståndet i landet är försäkrat direkt i England. Flygtrafiken är redan nu och kommer säkerligen att i ännu högre grad i framtiden bliva av starkt internationell karaktär och dess försäkringsfråga måste i stor utsträckning lösas på internationell basis. Ett strängt koncessionssystem kan härvid komma att förorsaka olägenheter och svårigheter. Även brandförsäkringen — för att nämna ett annat exempel — är i icke ringa utsträckning internationellt förgrenad och skulle, till den del så är fallet, kunna för svenskt vidkommande allvarligt skadas av restriktiva bestämmelser, som äro ägnade att försämra vår ställning i den internationella konkurrensen.

I Kungl. Maj:ts förslag till den nya lagen upptogos ifrågasvarande materiella koncessionsvillkor i den lydelse, vari de influtit i lagen. Vid remissen till lagrådet av förslaget anförde föredragande statsrådet.¹

I ett remissyttrande har särskilt anmärkts, att en restriktiv koncessionsbedömning kan medföra ogynnsamma handelspolitiska konsekvenser i vårt förhållande till utlandet. Också denna synpunkt måste givetvis beaktas vid rättstillämpningen. Men jag vill i detta sammanhang varna för ett för starkt framhävande av de handelspolitiska synpunkterna. Jag är väl medveten om dessas vikt, men det synes mig icke rimligt att tillmäta dem utslagsgivande betydelse vid ordnandet av interna svenska angelägenheter, i all synnerhet som det här icke är fråga om diskriminering av utländsk företagsamhet. Vad beträffar de utländska försäkringsanstalter, som önska genom generalagent driva verksamhet i vårt land, måste dessas ställning i koncessionshänseende göras till föremål för särskild undersökning. I anslutning därtill torde en allmän översyn av 1903 års lag bliva nödvändig.

Vid tillkomsten av den förut omnämnda *lagen av 1948 om vissa inskränkningar i utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket* framhöll vederbörande statsråd, att det icke kunde anses tillfredsställande att de utländska anstalterna bleve gynnsammare ställda i koncessions-

¹ Se prop. nr 50/1948 sid. 159.

hänseende än de svenska, enär båda grupperna i princip borde behandlas lika.¹ Lagen är av provisorisk karaktär; det förutsattes att ny lagstiftning beträffande utländska försäkringsanstalter skulle träda i kraft vid ingången av år 1951.

Promemorian.

I promemorian anföres till en början, att den skärpning av koncessionsvillkoren för svenska försäkringsbolag, som genomförts genom uppställande av de förut nämnda materiella kraven, motiverats av hänsyn till den försäkringssökande allmänhetens intressen. Koncessionsprövningen syftade till att vinna en rationell anordning av försäkringsväsendet. Bland annat vore det av vikt att detta icke utbyggdes i vidare mån än som svarade mot behovet. I annat fall föreläge risk att försäkringarna fördröades och att anskaffningen skedde efter osunda principer. Syftet med de restriktiva koncessionsbestämmelserna för de svenska bolagen skulle uppenbarligen motverkas, därest icke en liknande materiell koncessionsprövning ägde rum beträffande de utländska anstalterna. Rena rättviseskäl syntes vidare tala för att de utländska anstalterna icke gynnades på de inhemskas bekostnad. Det principiellt riktiga torde vara att full likställighet mellan svenska och utländska anstalter rådde i fråga om de materiella koncessionsvillkoren. Till förmån för en viss uppmjukning av kravet på behövlighet, såvitt gällde utländska företag, syntes emellertid tala att en restriktiv koncessionsbedömning kunde få ogynnsamma återverkningar på svenska försäkringsbolags möjligheter att driva rörelse i sådana länder, där reciprocitetsprincipen tillämpas, och även eljest på vårt handelspolitiska förhållande till utlandet. Det syntes ofrånkomligt att denna omständighet beaktades vid koncessionsprövningen.

I promemorian framhålles vidare, att enligt det förut nämnda statsrådsuttalandet i propositionen till 1948 års lag om försäkringsrörelse det vore meningen att vid koncessionsbedömningen tillbörlig hänsyn skulle tagas till de handelspolitiska återverkningarna och att detta skulle ske vid tillämpningen av koncessionsbestämmelserna. Då så vore fallet, syntes i den nya lagen samma materiella koncessionsvillkor böra uppställas för de utländska anstalterna som för de svenska, d. v. s. den reglering på ifrågavarande område, som redan genomförts provisoriskt, borde bibehållas.

I utkastet har koncessionsprövningen lagts i Kungl. Maj:ts hand i likhet med vad som gäller enligt 1948 års lag om försäkringsrörelse. Jämte vissa formella koncessionsvillkor, i huvudsak överensstämmande med de nu gällande, uppställas i 7 § av utkastet såsom villkor för koncession att den tillämnade rörelsen är behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet.

I 1948 års lag om försäkringsrörelse finnes i 2 § första stycket ett speciellt koncessionsvillkor, innebärande att med livförsäkringsrörelse ej må förenas försäkringsrörelse av annat slag med mindre särskilda skäl äro därtill. Med

¹ Se prop. nr 106/1948.

avseende på denna bestämmelse jämställes icke — såsom eljest i lagen — livförsäkring med annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år. I promemorian har ett motsvarande stadgande föreslagits för de utländska anstalterna. Det anföres, att huvudsyftet med bestämmelsen vore att motverka intressemötsättningar, som lätt uppkomme om livförsäkringsrörelse drevs jämsides med försäkringsrörelse av annat slag. Livförsäkringsrörelse borde nämligen drivas enbart för de försäkrades räkning, medan i fråga om annan försäkring även andra intressen kunde tillåtas att göra sig gällande, i varje fall där verksamheten drevs i aktiebolagsform. Den ifrågakommande föreskriften syntes böra gälla även beträffande utländska försäkringsanstalters verksamhet här i landet, ehuru för dessa företags del verkan av bestämmelsen givetvis bleve begränsad.

Såsom ett villkor för koncession stadgas i 1903 års lag att det visas, att den tillståndssökande anstalten i sitt hemland med laga rätt driver sådan försäkringsrörelse som är i fråga. I utkastet har bestämmelsen ändrats därhän, att anstalt, som söker koncession, skall visa att den i sitt hemland eller annorstädes med laga rätt driver den ifrågakommande rörelsen. Såsom motiveering för ändringen anföres i promemorian, att det förekomme att främmande försäkringsanstalter utomlands praktiserade viss eller vissa försäkringsbranscher, som de icke dreve i hemlandet. Om anstaltens allmänna lämplighet icke ifrågasattes och övriga koncessionsvillkor vore uppfyllda, syntes något skäl icke finnas att vägra koncession blott på den grund att anstalten icke utövade rörelsen i sitt hemland. Det syntes vara tillräckligt att fordra att den över huvud taget utövade försäkringsrörelse av avsett slag.

Beträffande övriga med koncessionsfrågan sammanhängande bestämmelser i utkastet torde jag få hänvisa till 1—8 §§ i detta.

Yttrandena över promemorian.

Försäkringsinspektionen framhåller, att internationell rörelsefrihet är en väsentlig förutsättning för försäkringsväsendets naturliga och ändamålsenliga utveckling. Efter att ha berört den i 1948 års lag om försäkringsrörelse införda behovsprövningen fortsätter inspektionen.

Den i den svenska lagen åsyftade regleringen av antalet på den svenska marknaden inom skilda försäkringsbranscher verksamma försäkringsföretag bör självfallet träffa utländska företag lika väl som svenska. Inspektionen biträder därför förslaget att samma koncessionsvillkor, som i detta avseende upptagits i 1948 års lag om försäkringsrörelse, även bör intagas i den planerade nya lagen om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket. I motiveringen uttalas, att man — med uppmjukning av kravet på behövlighet — bör vid koncessionsprövningen för utländska företag beakta även sådana omständigheter som att en restriktiv koncessionsbedömning kan få ogynnsamma återverkningar på svenska försäkringsbolags möjligheter att driva rörelse i sådana länder, där reciprocitetsprincipen tillämpas, och även eljest på vårt handelspolitiska förhållande till utlandet. Inspektionen får i anslutning härtill framhålla, att hänsyn av anförd art icke böra få leda till en uppluckring av de grundläggande principerna för försäkringsverksamhetens reglering i vårt land. De syn-

punkter, som inledningsvis anförts rörande internationell rörelsefrihet för försäkringsväsendet, torde i nu ifrågavarande hänseende icke böra föranleda längre gående medgivanden än att utländska försäkringsföretag må introduceras på den svenska marknaden under i princip lika betingelser som gälla för svenska företag.

Vad nu anförts utesluter emellertid icke att man vid den prövning av marknads behov och övriga förhållanden, som skall äga rum vid avgörandet av en koncessionsansökan, kan komma till skilda resultat i fråga om utländska och svenska företag. Den situationen kan sålunda inträffa att introducerandet av ett utländskt bolag vore ägnat att bättre än ett nystartat svenskt bolag främja försäkringsväsendet i vårt land. I fråga om försäkringarna å våra stora industririsker, vilka för närvarande i stor utsträckning genom koassurans uppdelas mellan ett flertal försäkringsgivare, kan det exempelvis befinnas vara till fördel att nya kapitalstarka utländska bolag få insteg på vår marknad för att kunna inträda som koassuradörer vid sidan av de svenska bolagen. I andra fall kunna förutsättningarna vara sådana, att man bör acceptera ett svenskt bolag framför ett utländskt.

Beträffande den föreslagna regeln, att som villkor för erhållande av koncession skall gälla att anstalten i sitt hemland eller annorstädes driver sådan försäkringsrörelse som är i fråga, anför försäkringsinspektionen.

En utländsk försäkringsanstalt bör enligt inspektionens mening icke erhålla koncession i Sverige med mindre anstalten med laga rätt driver försäkringsrörelse i sitt hemland. Ett koncessionsvillkor av denna art förekommer i åtskilliga länder, stundom kompletterat med ett stadgande att verksamheten i hemlandet skall ha drivits under någon viss angiven tid. I den italienska lagstiftningen föreskrives exempelvis en minsta tid av tre år beträffande skadeförsäkring och tio år i fråga om livförsäkring.

Utgår man från att det utländska företaget driver försäkringsrörelse i sitt hemland, kan det övervägas huruvida man skall fordra att den inhemska rörelsen också innefattar den eller de försäkringsbranscher, som företaget vill driva i vårt land. Enligt inspektionens mening bör man icke tillåta ett bolag, som i sitt hemland driver allenast skadeförsäkringsrörelse, att meddela livförsäkring i vårt land. Däremot inger det mindre betänkligheter att låta ett utländskt skadeförsäkringsbolag härstädes meddela någon skadeförsäkringsbransch, som bolaget ej driver i hemlandet, under förutsättning att tillfredsställande betingelser kunna anses föreligga för att branschen kommer att drivas på ett sätt som främjar en sund utveckling av försäkringsväsendet i vårt land. I regel torde man i enlighet härmed böra fordra att bolaget på annat sätt förskaffat sig god erfarenhet beträffande branschen i fråga. Sådan erfarenhet kan bolaget ha förvärvat genom att driva branschen i annat land än det egna, men också på annat sätt såsom att branschen i hemlandet drivits av ett dotterbolag. I särskilda fall kan det finnas motiv för att ge ett utländskt bolag koncession för en bransch, beträffande vilken bolaget icke kan dokumentera någon erfarenhet. Om exempelvis ett bolag, som i sitt hemland och annorstädes driver allenast brandförsäkring, vill utvidga sin rörelse i Sverige till att omfatta även vissa mindre branscher, som här pläga meddelas i kombination med brandförsäkring, torde principiella hinder icke böra resas häremot.

I anslutning till det sagda föreslår inspektionen en sådan ändring av stadgandet i 6 § 3 i det uppgjorda lagförslaget, att ett utländskt bolag som i vårt land söker koncession för livförsäkring, skall visa att det också i sitt hemland driver livförsäkringsrörelse; likaledes bör ett utländskt bolag, som

söker koncession för en skadeförsäkringsgren, visa att det i sitt hemland driver skadeförsäkringsrörelse i någon form.

Riksförbundet anser det riktigt att utländska försäkringsanstalters verksamhet i Sverige regleras i så nära anslutning som möjligt till den ordning som enligt 1948 års försäkringslag gäller för de svenska försäkringsbolagen. Förbundet har dock intet att erinra mot de uttalanden rörande tillämpningen av de föreslagna koncessionsvillkoren, som gjorts i promemorian.

Generalagenterna säga sig med tillfredsställelse ha tagit del av de synpunkter som i promemorian lagts på koncessionsprövningen. De ansluta sig till de framförda synpunkterna och finna det önskvärt att dessa komma till uttryck i själva lagtexten, exempelvis genom ett tillägg till bestämmelsen om de materiella koncessionsvillkoren av innehåll att vid koncessionsprövningen särskild hänsyn även bör tagas till motsvarande lagbestämmelser i det sökande bolagets hemland.

Folket-Samarbete anser att båda de föreslagna materiella villkoren — att den tillämnade rörelsen är behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet — böra utgå ur lagen. Till motivering för denna ståndpunkt anföra försäkringsanstalterna.

I fråga om kvantitetsbedömningen eller behovsprövningen är man i promemorian klar över, att en viss »uppmjukning» kan bli nödvändig med hänsyn till återverkningarna i länder, där reciprocitetsprincipen tillämpas. Meningen synes vara att tillbörlig hänsyn till risken för sådana återverkningar skall tagas vid lagtillämpningen. Detta kan icke innebära någonting annat än att vid koncessionsprövningen icke endast skall prövas »om den tillämnade rörelsen är behövlig» utan även — därest rörelsen prövas icke vara behövlig — något som icke står utsatt i lagen, nämligen om koncession ändå bör beviljas med hänsyn till vissa internationella förhållanden. Att stifta en lag med i förväg uttalad avsikt att i talrika fall bryta mot en av dess grundläggande bestämmelser kan icke vara lämpligt. Folket-Samarbete ser icke någon annan lösning av den här berörda frågan än att behovsprövningen utmönstras ur den föreslagna lagen. Det kan visserligen synas stötande att behovsprövning skall tillämpas på koncessionsansökan från ett svenskt bolag men icke på koncessionsansökan från ett utländskt företag. För Folket-Samarbete, som i yttrande över 1942 års försäkringsutrednings betänkande avstyrkte behovsprincipens lagfästande, är det icke överraskande att ett dylikt dilemma uppkommer. Då erfarenheten icke visat, att frånvaron av behovsprövning medfört en ansvällning av utländska försäkringsanstalters verksamhet i Sverige, och då de bestående svenska försäkringsanstalterna torde vara väl rustade att i varje försäkringsgren tillgodose försäkringsbehovet till så lågt pris att den svenska marknaden icke heller i framtiden kommer att te sig alltför lockande för utlandet, synes dock ett formellt gynnsammare stadgande i lagen för utländska försäkringsanstalter än i försäkringslagen icke behöva möta betänkligheter.

Vad som här sagts om behovsprövningen torde även gälla kvalitetsbedömningen. Det torde med hänsyn till risken för internationella återverkningar vara ytterst vanskligt för Kungl. Maj:t att genom avslag på en koncessionsansökan indirekt förklara, att av en utländsk anstalt tillämnad rörelse här i riket icke vore »ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet». Folket-Samarbete vill i detta sammanhang erinra om, att kvalitetsprincipens innehåll utöver skälighetsprincipen över huvud saknar pregnans.

1942 års försäkringsutredning uppehöll sig i detta sammanhang huvudsakligen vid frågan om försäkringstagarnas representation, en fråga som ju icke gärna kan lösas för utländska anstalters generalagenturer.

Departementschefen.

I likhet med utredningen anser jag att den skärpning av koncessionsvillkoren för svenska försäkringsbolag, som nyligen ägt rum genom införandet av kvantitets- och kvalitetsbedömningen, bör medföra en liknande reglering beträffande utländska försäkringsanstalters möjlighet att erhålla tillstånd för verksamhet i Sverige. Såsom framhölls vid tillkomsten av 1948 års lag om vissa inskränkningar i utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket böra svenska och utländska försäkringsanstalter i princip behandlas lika i detta hänseende. Jag ansluter mig därför till förslaget att i den nya lagen samma materiella koncessionsvillkor uppställas som i nyssnämnda lag av 1948 och i nya lagen om försäkringsrörelse eller alltså att den tillämnade rörelsen är behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet.

I promemorian anföres, att vid tillämpningen av de ifrågavarande koncessionsvillkoren hänsyn bör tagas till de handelspolitiska konsekvenser, som en restriktiv koncessionsbedömning kan medföra. Härvid åberopas ett uttalande i denna riktning vid tillkomsten av nya lagen om försäkringsrörelse. Försäkringsinspektionen framhåller i anslutning härtill, att dylika handelspolitiska hänsyn icke borde få leda till en uppluckring av de grundläggande principerna för försäkringsverksamhetens reglering i vårt land; man borde icke gå längre än att medgiva att utländska försäkringsföretag må introduceras på den svenska marknaden under i princip lika betingelser som gälla för svenska företag.

Såsom i promemorian och flera remissyttranden påpekats är det av väsentlig betydelse för försäkringsväsendet i stort att ett visst mått av internationell rörelsefrihet finnes på försäkringsområdet. Från svensk synpunkt är det bl. a. ett viktigt intresse att svenska försäkringsbolag i viss utsträckning få möjlighet att driva verksamhet utomlands. Att så blir fallet är icke enbart ett företagarintresse utan är till fördel även för de svenska försäkringstagarna. Särskilt må framhållas betydelsen för sådana branscher som sjöförsäkring, flygförsäkring och brandförsäkring av den riskutjämning, som för svenska bolag kan vinnas genom att de ha möjlighet att teckna risker i utlandet.

Om det i något fall skulle visa sig, att förutsättningen för att svenska bolag skulle få denna möjlighet att driva rörelse i ett visst land vore att motsvarande frihet lämnades detta lands försäkringsbolag att utöva verksamhet här, synes det icke vara principiellt oriktigt att en viss hänsyn härtill tages vid prövning av en koncessionsansökan från ett sådant utländskt bolag. Frågan om angelägenheten för det svenska försäkringsväsendet att dess rörelsefrihet utomlands icke hämmas som följd av att ansökningen avslås torde nämligen naturligt ingå i bedömningen huruvida den med ansökningen avsedda verksamheten är behövlig och även eljest ägnad att

främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. I denna mening bör sålunda tillbörlig hänsyn tagas till handelspolitiska återverkningar av koncessionsbedömningen. Men det må framhållas att endast sådana återverkningar, som beröra det svenska försäkringsväsendet, böra tillåtas att spela in vid bedömningen. Samtidigt måste understrykas att vikten av de ifrågasvarande handelspolitiska synpunkterna icke får överdrivas. Under inga förhållanden böra dessa bli ensamt avgörande. En noggrann prövning måste ske av alla de olika skäl, som ur behovssynpunkt kunna tala för eller emot ett bifall till ansökningen. Att, såsom generalagenterna föreslagit, i lagtexten utsäga, att vid koncessionsprövningen särskild hänsyn bör tagas till motsvarande lagbestämmelser i det sökande bolagets hemland, kan därför icke anses lämpligt.

Folket-Samarbete har anmärkt, att kvalitetsprincipens innehåll utöver skälighetsprincipen saknade pregnans, och antytt att 1942 års försäkringsutredning i detta sammanhang huvudsakligen uppehållit sig vid frågan om försäkringstagarnas representation, vilken fråga saknade betydelse för utländska försäkringsbolags generalagenturer. I anslutning härtill kan framhållas att de kvalitativa koncessionsvillkoren även avse t. ex. sättet över huvud taget för verksamhetens bedrivande och arten av det försäkringsintresse som skall tillgodoses.

Försäkringsinspektionen har föreslagit sådan ändring av 6 § i promemorians lagutkast, att ett utländskt bolag, som i vårt land söker koncession för livförsäkring, skall visa att det också i sitt hemland driver livförsäkringsrörelse och att, om ansökningen avser koncession för en skadeförsäkringsgren, bolaget skall visa att det i hemlandet driver skadeförsäkring i någon form. Vad inspektionen sålunda föreslagit synes vara ändamålsenligt. I departementsförslaget har därför ett sådant koncessionsvillkor uppställts. Bestämmelsen härom har intagits i 2 §, under det att i 6 § 3 föreskrivits, att vid koncessionsansökan skall företes bevis rörande anstaltens rörelse i hemlandet.

II. Försäkringstekniska bestämmelser.

Till försäkringstekniska bestämmelser hänför 1942 års försäkringsutredning de på matematisk grund uppställda reglerna för beräkning av premier och olika slag av fonder samt för bestämmande av vinstandelar till de försäkrade m. m. De grundläggande principerna för reglering av hithörande frågor äro i den nya lagen om försäkringsrörelse säkerhets- och skälighetsprinciperna.

1903 års lag.

I 1903 års lag är säkerhetskravet tillgodosett främst genom reglerna om redovisningen av försäkringsfonden för livförsäkringar jämte visst tillägg. Till ett säkerställande av livförsäkringstagarnas rätt syfta även bestämmelserna om särskild administration vid rörelsens upphörande och om kontroll över överlåtelse av livförsäkringsbestånd.

1948 års lag om försäkringsrörelse.

I 1948 års lag om försäkringsrörelse ingå bland de försäkringstekniska bestämmelserna endast sådana allmänna föreskrifter, vilka ansetts erforderliga för upprätthållande av säkerhets- och skälighetsprinciperna under växlande betingelser för verksamheten. Tekniska detaljbestämmelser skola enligt lagen upptagas i försäkringstekniska grunder, som varje bolag har att upprätta och underställa Kungl. Maj:t för stadfästelse.

Enligt 262 § av lagen skall i försäkringsbolags balansräkning såsom skuld under benämningen försäkringsfond upptagas värdet balansdagen av bolagets ansvarighet på grund av dels inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv), dels löpande försäkringar (premiereserv), dels ock, där rörelsen avser livförsäkring, tilldelad återbäring. För livförsäkringsrörelse meddelas i lagen bestämmelser om ytterligare fyra tekniska fonder, nämligen utjämningsfond och säkerhetsfond, vilka båda äro att anse såsom komplement till försäkringsfonden, samt återbäringsfond och regleringsfond, till vilka sistnämnda båda fonder avsättas överskottsmedel avsedda att återbäras till försäkringstagarna.

I 9 och 173 §§ i lagen anges för vilka slag av försäkring grunder skola finnas och vad grunderna skola reglera. För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande 1) beräkning av försäkringspremier och premiereserv, 2) avsättning till och användning av utjämningsfond, 3) försäkringstagares rätt till återköp och fribrev, 4) belåning av försäkringsbrev hos bolaget, 5) verkan av underlåten premiebetalning, 6) försäkringstagares rätt när, annorledes än genom återköp eller på grund av försummad premiebetalning, försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall, 7) återbäring till försäkringstagarna samt 8) begränsning av den ansvarighet bolaget må utan återförsäkring ikläda sig på en och samma risk. Skall försäkring, som ej är att hänföra till personförsäkring, meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola grunder upprättas för beräkning av premiereserv för sådana försäkringar ävensom för bestämmande av försäkringstagares rätt när sådan försäkring upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

I 263 § fastslås de fundamentala principerna för livförsäkringsgrundernas utformning. Dessa grunder skola avse att trygga bolagets förmåga att dels fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal, dels bereda försäkring till en med hänsyn till försäkringens art skälig kostnad. Finnas grunderna icke längre fylla det avsedda ändamålet, åligger det styrelsen och verkställande direktören att utan dröjsmål föranstalta om erforderlig ändring av grunderna. — Närmare bestämmelser om premiegrunder och premiereservgrunder meddelas i 264 §. Enligt 265 § kunna i vissa fall för bestämd tid meddelas stadfästelse å särskilda premiereservgrunder (övergångsgrunder). — Angående grunder beträffande återköp och fribrev, belåning av försäkringsbrev och verkan av underlåten premiebetalning givas vissa föreskrifter i 267—269 §§. — Grunderna beträffande återbäring skola enligt 270 § inne-

hålla regler för avsättning till återbäringsfonden samt denna fonds användning, för tilldelning av återbärning, för förräntning av återbäringsmedel samt för användning av regleringsfond.

Bestämmelser angående utjämningsfond och säkerhetsfond meddelas i 266 och 271 §§. — I 272 och 273 §§ givas föreskrifter om den ordning i vilken utjämningsfond, säkerhetsfond, återbäringsfond och regleringsfond må tagas i anspråk för täckande av förlust å livförsäkringsrörelsen.

Enligt 274 § skall vid envar tidpunkt ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar vara redovisat i närmare angivna slag av värdehandlingar eller tillgångar av annan art. Utan hinder av vad sålunda föreskrivits må emellertid ett belopp motsvarande högst en tiondel av den s. k. försäkringsfonden för egen räkning (dvs. den del av fonden, som icke motsvarar värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet) för försäkringar i svensk valuta redovisas i andra värdehandlingar än de i paragrafen särskilt angivna, dock icke i aktier. — Meddelar försäkringsbolag försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelas sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skall premiereserven för sådana försäkringar redovisas i värdehandlingar eller andra tillgångar. Bestämmelse härom meddelas i 275 §. — De värdehandlingar, i vilka enligt 274 § försäkringsfond eller jämlikt 275 § premiereserv helt eller delvis redovisas, skola enligt bestämmelse i 276 § förvaras avskilda från bolagets övriga tillgångar och under minst två lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud. I dessa värdehandlingar njuta försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av bolagets på försäkringsavtalen grundade förbindelser. Det åligger styrelsen och verkställande direktören att tillse att vid envar tidpunkt värdehandlingar till erforderligt belopp satts i förvar på föreskrivet sätt. — Meddelar försäkringsbolag såväl livförsäkring som försäkring av annat slag, skola jämlikt 277 § tillgångar motsvarande säkerhetsfonden redovisas och sättas i förvar på sätt som är föreskrivet beträffande försäkringsfond.

A. Säkerhetsprincipen.

Promemorian.

Såsom inledningsvis nämnts innehåller 1903 års lag föreskrifter om redovisning av försäkringsfonden för livförsäkringar, ökad på visst sätt, i särskilt deponerade värdehandlingar eller i vissa tillgångar av annan art. För svenska försäkringsbolag föreskrives motsvarande redovisning ej blott av försäkringsfond för livförsäkringar utan även av premiereserv för försäkring av annat slag än personförsäkring, där den meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år. I promemorian uttalas den uppfattningen, att det icke vore erforderligt att i en lag angående utländska försäkringsanstalter upptaga bestämmelser om sådan lång sakförsäkring, enär något intresse för utländska försäkringsföretag att här driva denna försäkringsform icke torde förefinnas.

Enligt promemorian borde stadgandet i 262 § 1948 års försäkringslag om vad försäkringsfonden skall omfatta efterbildas för de utländska anstalternas del. Detta skulle innebära en nyhet i så måtto att i fonden komme att ingå även tilldelad återbäring.

I promemorian uttalas vidare, att liksom förut regler om beräkning av den i försäkringsfonden ingående premiereserven borde meddelas i särskilda grunder för livförsäkring. Man syntes böra fordra att Konungens stadfästelse söktes å dessa grunder. De i 264 och 265 §§ nya lagen om försäkringsrörelse meddelade bestämmelserna om premiereservgrunder och övergångsgrunder syntes böra givas motsvarande tillämpning beträffande utländska försäkringsanstalter.

Föreskriften i 1903 års lag att vid redovisningen i värdehandlingar och andra tillgångar livförsäkringsfonden skall ökas med det belopp, varmed en tjugondel av fonden må överstiga vad anstalten i samband med ansökningen om tillstånd nedsatt för livförsäkring, avsågs vid sin tillkomst skola utgöra en motsvarighet till den för svenska livförsäkringsbolag i 1917 års lag om försäkringsrörelse stadgade skyldigheten att göra avsättning till säkerhetsfond. Denna fond utgör ett komplement till försäkringsfonden. I nya lagen om försäkringsrörelse finnas bestämmelser om ytterligare en kompletterande fond, nämligen utjämningsfonden. I 271 § av lagen stadgas att i den mån summan av utjämningsfonden och säkerhetsfonden understiger fem procent av den del av premiereserven för livförsäkring, som är redovisad annorledes än genom värdet av svensk återförsäkringsgivares ansvarighet, så ock i den mån säkerhetsfonden ensam understiger två och en halv procent av nämnda del av premiereserven, till säkerhetsfonden skall avsättas minst en tredjedel av bolagets årsvinst å livförsäkringsrörelsen, sedan möjligen förefintlig förlust å denna rörelse från föregående räkenskapsår täckts. — I promemorian diskuteras huruvida deposition av något belopp utöver försäkringsfonden bör fordras. Till en början avvisas tanken att för de utländska försäkringsanstalterna införa bestämmelser om avsättning till säkerhets- och utjämningsfonder. I promemorian yttras härom, att man för de utländska anstalternas del över huvud taget icke borde fordra uppläggande av särskilda aktiva fonder för den svenska rörelsen. Därest en anstalt funne det lämpligt att i bokföringshänseende låta tillgångar, som tillhöra rörelsen här i landet, ingå i fonder avseende anstaltens hela rörelse, syntes intet vara att invända mot att så skedde. Däremot syntes man såsom för närvarande böra för anstaltens svenska livförsäkringsrörelse fordra redovisning av ett belopp utöver försäkringsfonden för att vinna en motsvarighet till säkerhets- och utjämningsfonderna. Härvid syntes man utan olägenhet kunna behålla den nuvarande schematiska regeln för beräkning av tilläggsbeloppet. Detta skulle alltså utgöra en tjugondel av livförsäkringsfonden, dock att avräkning finge ske för den fixa deposition som skulle göras i samband med koncessionsansökningen. Denna sistnämnda deposition syntes alltjämt böra bibehållas såsom en särskild säkerhet. Med det föreslagna systemet komme en faktisk skärpning i förhållande till vad som förut gällt

om skyldighet att redovisa tillägg till livförsäkringsfonden att inträda, i den mån fonden komme att innehålla tilldelad återbäring.

1948 års lag innehåller i fråga om livförsäkringsfonden den betydelsefulla nyheten att redovisningen skall vara fullgjord vid envar tidpunkt. Enligt 1917 års lag, som därutinnan överensstämde med 1903 års lag, behöfve erforderlig ökning av depositionen icke ske förrän inom viss tid efter varje räkenskapsårs utgång. I promemorian föreslås, att en motsvarande skärpning av redovisningskravet genomföres för de utländska anstalterna.

Beträffande de värdehandlingar, som utländsk anstalt må använda för placering av det mot försäkringsfonden jämte tillägg svarande beloppet, böra enligt promemorian samma regler som i 274 § nya lagen om försäkringsrörelse tillämpas, innebärande bland annat att fri placeringsrätt medges i viss utsträckning.

I 1903 års lag föreskrives att värdehandling, som användes för redovisning av livförsäkringsfonden jämte tillägg, icke må upptagas över sitt verkliga värde. Dock må, under förutsättning att de deponerade värdehandlingarna beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av anstaltens förbindelser prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp motsvarande det angivna värdet, värdehandling, som varit upptagen jämväl i nästföregående års redovisning, kunna åsättas det då beräknade värdet ändå att marknadsvärdet är lägre. — I promemorian föreslås, att den nämnda huvudregeln kompletteras med en hänvisning till 93 § 1 mom. andra stycket nya lagen om försäkringsrörelse, där en definition av begreppet »verkligt värde» lämnas. Undantagsbestämmelsen föreslås, med hänsyn till att redovisningen enligt förslaget skall vara fullgjord vid envar tidpunkt, utformad så, att under den angivna förutsättningen värdehandling, som jämväl under nästföregående räkenskapsår använts för redovisning, må kunna utan hinder av huvudregeln åsättas det då beräknade värdet.

I det vid promemorian fogade lagutkastet ha de bestämmelser, som åsyfta säkerhetsprincipens genomförande, utformats i enlighet med de i promemorian framförda synpunkterna. I 6 och 18 §§ meddelas bestämmelser om deposition av ett fixt belopp i samband med koncessionsansökan samt om det deponerade beloppets användning. Dessa regler äro i stort sett likalydande med motsvarande bestämmelser i 1903 års lag. Föreskrifter om beräkning av försäkringsfond och om redovisning av denna fond jämte tillägg givas i 10, 11, 13 samt 15—17 §§.

Yttrandena över promemorian.

I yttrandena har på det hela taget utkastet i förevarande del lämnats utan erinran. Några detaljmärkningar ha emellertid framställts.

Sålunda har *riksförbundet* förordat redovisning och pantsättning ej blott av försäkringsfond för livförsäkringar utan även — i likhet med vad som gäller för svenska försäkringsbolag — av premiereserv för försäkring av annat slag än personförsäkring, där den meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år. Förbundet omnämner, att dylik lång sakförsäkring i

praktiken förekommer blott i form av brandförsäkring för all framtid av fastighet. Uttalandet i promemorian, att något intresse för utländska försäkringsgivare att här driva sådan lång sakförsäkring icke torde förefinnas, kunde visserligen enligt förbundet vara riktigt, men förhållandena kunde därutinnan ändras och den nya lagen siktade ju principiellt till att svenska och utländska försäkringsbolag skulle få bedriva sin verksamhet här i landet under lika betingelser.

Försäkringsinspektionen ifrågasätter huruvida icke 16 § andra stycket i utkastet — i likhet med vad som gäller enligt 93 § 5 mom. och 205 § lagen om försäkringsrörelse — borde förses med ett tillägg av innebörd att värdehandling, som anskaffats under året må, under i övrigt angivna förutsättningar, kunna åsättas ett värde, som motsvarar kostnaderna för dess anskaffning.

Departementschefen.

De i promemorians lagutkast föreslagna reglerna, avseende säkerhetsprincipens genomförande, synas i stort sett ändamålsenliga. De bygga huvudsakligen på vad som redan gäller enligt 1903 års lag med vissa ändringar, föranledda av den nya lagstiftningen för svenska försäkringsbolag.

Riksförbundet har i sitt remissyttrande förordat att reglerna om redovisning av försäkringsfond för livförsäkring utsträckas till att gälla även premiereserv för s. k. lång sakförsäkring. Såsom i det föregående antytts infördes bestämmelser om redovisning av försäkringsfond jämte tillägg för utländska, här verksamma försäkringsanstalter genom de år 1934 vidtagna ändringarna i 1903 års lag. Ehuru även vid den tiden för svenska försäkringsbolag krävdes redovisning av försäkringsfond såväl för livförsäkringar som för lång sakförsäkring, rådde ingen meningsskiljaktighet om att för de utländska bolagen redovisningsskyldigheten blott borde avse livförsäkring och därmed i försäkringstekniskt avseende jämställd försäkringsverksamhet. Endast i fråga om sådan försäkringsverksamhet ansågs behov av redovisningsbestämmelser ha yppat sig. Brandförsäkring av byggnad för all framtid — den enda form av lång sakförsäkring som utövas här — förekommer enligt vad jag inhämtat huvudsakligen i Sverige och Finland. I vårt land är förekomsten av denna försäkringsform starkt lokalt begränsad. Det har från utländskt håll icke visats något intresse för att taga upp denna speciella försäkringsbransch här. Under sådana förhållanden torde regler om lång sakförsäkring icke behöva upptagas i lagen.

Försäkringsinspektionens förslag, att bestämmelsen om värdering av värdehandling bör kompletteras med ett stadgande för det fall att värdehandlingen anskaffats under räkenskapsåret, synes böra beaktas. Ett tillägg till utkastets ifrågavarande bestämmelse har därför gjorts i departementsförslaget.

Övriga hithörande bestämmelser i utkastet, vilka i remissyttrandena lämnats utan erinran, ha ansetts kunna i sak oförändrade upptagas i departementsförslaget.

B. Skälighetsprincipen.

Promemorian.

I promemorian uttalas, att det vore en allmänt omfattad mening, att livförsäkringsrörelse skulle drivas enbart för de försäkrades räkning. Då skälighetsprincipen, som i fråga om livförsäkring innebure krav på att försäkringstagarens nettokostnad för försäkringen stode i skäligt förhållande till försäkringsprestationen, vilket mål enklast kunde uppnås genom en riktigt anordnad återbäring, i 1948 års lag om försäkringsrörelse fastslagits såsom en av de bärande grundsatserna på livförsäkringsområdet, hade detta icke mött några gensagor. Att även utländska anstalters livförsäkringsrörelse i Sverige borde bedrivas på ett sätt, som vore förenligt med skälighetskravet, vore givet. En annan fråga vore emellertid om det tekniskt låte sig göra att vid en ny lagstiftning på området uppställa sådana regler för den svenska verksamheten, att skälighetskravet kunde anses tillgodosett.

I promemorian erinras om att i det av 1945 års försäkringsutredning avgivna principbetänkandet skälighetsprincipens införande föreslås även på skadeförsäkringens område. Detta skulle, när det där icke vore möjligt att såsom inom livförsäkringen i efterhand genom återbäring reglera förhållandet mellan försäkringstagarens kostnad och försäkringsgivarens prestation, ske genom kontroll enbart över premiesättningen. Med avseende på utländska anstalter, som dreve direkt rörelse i Sverige, hade man enligt 1945 års utredning¹ att beakta att den svenska rörelsen inginge som ett led i ett större ekonomiskt sammanhang. Skäligheten av de för den svenska rörelsen tillämpade premierna syntes enligt utredningens mening icke kunna bedömas med ledning enbart av skaderesultat och omkostnader här i landet. Under sådana förhållanden borde den ifrågavarande rörelsen undantagas från bestämmelserna rörande skälighetsprincipen. — Beträffande livförsäkring åter, heter det vidare i promemorian, torde sådant hinder för skälighetsprincipens genomförande för de utländska anstalterna, som 1945 års utredning anfört, icke föreligga. Detta berodde på att inom livförsäkringen premier och återbäring beräknades enligt fastställda grunder. Vissa speciella problem uppkomme emellertid på grund av att den svenska rörelsen utgjorde endast en del av en större rörelse och normalt vore av förhållandevis liten omfattning.

I promemorian uttalas i fortsättningen.

Livförsäkringspremier fastställas på basis av antaganden röranden dödlighet och andra riskmått, räntefot samt omkostnader. Med hänsyn till säkerhetsprincipen måste premierna vara av betryggande storlek för mötande av en ogynnsammare utveckling än den, som kan bedömas som normal. De innehålla därför vissa säkerhetstillägg, antingen genom att antagandena valts med viss säkerhetsmarginal eller genom att särskilda tillägg införts. En kombinerad av båda metoderna kan även förekomma. På grund av säkerhetstilläggen uppkommer under normala förhållanden överskott å rörelsen. I den mån säkerhetstilläggen frigörs ur influtna premier tagas de vanligen

¹ SOU 1949: 25 sid. 105.

i första hand i anspråk för rörelsens konsolidering genom att överföras till säkerhetsfond, utjämningsfond, återbäringsfond eller annan likartad fond vid sidan av premiereserven. Om utvecklingen är normal, kunna så småningom säkerhetstilläggen till övervägande del frigöras ur dessa extrafonder genom att de i fonderna avlösas av motsvarande bidrag från säkerhetstillägg, härrörande från yngre årgångar av försäkringar. Skälighetsprincipen fordrar nu att de frigjorda beloppen återgå till försäkringstagarna. Bolagets återbäringsystem måste för att såväl säkerhets- som skälighetskravet skall tillgodoses vara så anordnat, att å ena sidan återbäring icke utbetalas tidigare än att för konsolidering tillräckliga belopp alltid komma att finnas samlade i extrafonderna samt å andra sidan den enskilda försäkringens säkerhetstillägg, så långt detta ur konsolideringssynpunkt är möjligt, kommer att återföras till försäkringstagaren senast i samband med försäkringens upphörande.

Ett genomförande av skälighetsprincipen för här verksamma utländska livförsäkringsanstalter efter samma linjer som för svenska livbolag skulle innebära bl. a. att premiesättning och återbäring regleras i grunder, stadfästa av koncessionsmyndigheten. Att i detta fall fastställa premiegrunder möter uppenbarligen inga särskilda svårigheter. Vad angår återbäringen måste emellertid hänsyn tagas till vissa speciella omständigheter. Eftersom en utländsk anstalts rörelse här i riket utgör en del av en större rörelse, måste återbäringsgrunderna i detta fall innehålla regler för beräkning av överskottet å den svenska rörelsen. Det är ju nämligen endast detta överskott, som de svenska försäkringstagarna kunna ha anspråk på att få återburet till sig. Vid beräkning av överskottet kommer i betraktande dels att den svenska rörelsen måste bidra till gäldande av centrala kostnader för förvaltning samt för utdelning till aktieägare och garantier, dels ock att det måste sörjas för en betryggande riskutjämning.

Vad angår centrala kostnader måste återbäringsgrunderna innehålla regler för fördelning av dessa kostnader mellan den svenska rörelsen och anstaltens övriga rörelse. Fördelningen kan ske i proportion till premieinkomsten eller till sammanlagda försäkringsbeloppet men också på annat sätt. Vidare kan det möjligen befinnas nödvändigt att införa en maximeringsregel för den svenska rörelsens andel i kostnaderna, så att beloppet icke får överstiga en viss gräns.

Ur stabilitetssynpunkt är det av vikt att ett försäkringsbestånd, som skall bilda en självständig utjämningsgrupp, icke är alltför litet. Är ett sådant bestånd obetydligt, kunna förhållandevis få fall av ogynnsamma avvikelser från de vid premiesättningen beräknade riskerna medföra att stora förluster drabba gruppen. För ett dylikt bestånd måste därför en sådan återförsäkring ske att det högsta belopp, som hålles på egen risk inom gruppen, är lågt. Inom ett stort bestånd kan ett väsentligt högre belopp hållas på egen risk. En utländsk anstalt torde i regel bedöma sitt återförsäkringsbehov efter sitt totala bestånd. Dess livförsäkringsrörelse här i landet torde knappast kunna väntas bliva av sådan omfattning, att den återförsäkring, som anstalten från nyssnämnda utgångspunkt anser erforderlig, är tillräcklig för att åstadkomma ett någorlunda stabilt årsöverskott för den svenska rörelsen isolerad.

Om överskottet på den svenska rörelsen skulle beräknas utan en särskild anordning för riskutjämning, kan man räkna med så stora kastningar i överskotten för olika år, att dessa överskott icke skulle utgöra ett lämpligt underlag för bedömning av återbäringsens skälighet. Sådana regler torde emellertid kunna uppställas för överskottets beräkning att en riskutjämning anordnas. Härvid torde olika metoder vara tänkbara.

Man kan vid beräkningen av årsöverskottet på den svenska rörelsen betrakta de i Sverige tecknade försäkringarna såsom återförsäkrade i den utomlands bedrivna rörelsen. I enlighet med detta betraktelsesätt skulle för varje svensk livförsäkring som överskjuter en viss gräns den svenska rörelsen belastas med en återförsäkringspremie för den överskjutande delen. Vid uträkning av den svenska rörelsens årsresultat upptagas då bland utgifterna såväl faktiska utgifter för dödsfall, sjukdom och invaliditet, som återförsäkringspremierna. Svårigheten ligger emellertid här i att bestämma återförsäkringspremier, som kunna anses skäliga. Dessa premier få icke fastställas så att medel, som på lång sikt bort utgå såsom återbäring, uttagas från den svenska rörelsen.

En annan metod att åstadkomma en riskutjämning är följande. På grundval av den i anstaltens hela rörelse — i Sverige och utomlands — under ett år inträffade dödligheten, sjukligheten och invaliditeten uträknas för rörelsen gemensamma dödlighets-, sjuklighets- och invaliditetsintensiteter. Vid beräkning av årliga överskottet på den svenska rörelsen upptagas på utgiftsidan — i stället för de verkliga utgifterna på grund av dödsfall, sjukdom och invaliditet — de utgifter, som skulle ha uppkommit under året därest dödlighet, sjuklighet och invaliditet inträffat i enlighet med nyssnämnda statistiska beräkningar för samma år. Eventuellt kan metoden tillämpas så, att nämnda intensiteter grundas på en längre period än ett år. Metoden förutsätter att dödligheten i anstaltens utländska bestånd kan antagas vara i stort sett densamma som i det svenska.

Ovanstående två metoder ha här nämnts såsom exempel på särskilda anordningar för riskutjämning, som kunna vidtagas i samband med beräkandet av överskottet på den svenska rörelsen. Även andra metoder torde kunna komma i fråga. Det är uppenbarligen av vikt, att det system som väljes icke blir oproportionerligt arbetskrävande och kostsamt i tillämpningen. Ur denna synpunkt kan det befinnas nödvändigt att i viss mån bygga på approximativa beräkningar.

Av det sagda torde framgå, att möjlighet finnes att för utländska försäkringsanstalter uppställa regler för beräkande av överskottet av den svenska livförsäkringsrörelsen på sådant sätt att underlag för bedömning av återbäringens skälighet erhålles. Under sådant förhållande synes hinder icke möta att för dessa anstalters del genom stadfästa grunder reglera återbäringen till de svenska försäkringstagarna.

Utöver regler för beräkande av nämnda överskott synas återbäringsgrunderna — i anslutning till vad som gäller för svenska livförsäkringsbolag — böra innehålla regler för avsättning av vinstmedel för återbäring och dessa medels användning samt för tilldelning av återbäring och förräntning av återbäringsmedel. — I tillstånden för utländska försäkringsanstalter att driva trafikförsäkringsrörelse i Sverige intages, med stöd av 27 § lagen om trafikförsäkring å motorfordon, regelmässigt föreskrift om deponering på visst sätt av regleringsfond. Det torde, åtminstone i vissa fall, vara ändamålsenligt att en liknande deponering göres av de nu ifrågakommande återbäringsmedlen. Obligatorisk skyldighet därtill torde emellertid icke böra stadgas i lagen. I återbäringsgrunderna bör emellertid, då så finnes påkallat, kunna intagas bestämmelser om förvaring och redovisning av medel, som avsatts för återbäring.

För de utländska anstalternas del torde, utöver premie-, premiereserv- och återbäringsgrunder, böra krävas ytterligare följande livförsäkringsgrunder, nämligen grunder beträffande försäkringstagares rätt till återköp och fribrev, beträffande belåning av försäkringsbrev hos anstalten, beträffande verkan av underlåten premiebetalning och beträffande försäkringstagares rätt

när eljest försäkring upphör i förtid eller anstalten av annan orsak är fri från ansvarighet för försäkringsfall. Beträffande samtliga livförsäkringsgrunder synes böra angivas, att de skola avse att trygga anstaltens förmåga att dels fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal, dels bereda försäkring till en med hänsyn till försäkringens art skäligen kostnad.

I enlighet med vad sålunda anförts i promemorian har i utkastet skälighetsprincipen införts beträffande livförsäkring och därmed jämställd försäkringsverksamhet. I huvudsak har härvid det för svenska försäkringsbolag gällande systemet följts, dvs. beräkning av premier och återbäring skall enligt utkastet ske jämlikt fastställda grunder. Dessa skola stå i överensstämmelse med såväl säkerhets- som skälighetsprincipen. — Nu ifrågakvarande bestämmelser återfinnas i 11—14 §§ utkastet.

Yttrandena över promemorian.

Försäkringsinspektionen finner det fullt i sin ordning att, såsom föreslagits, även utländska bolag skola upprätta och söka stadfästelse på grunder beträffande beräkning av premier, premiereserv m. m. men avstyrker förslaget i fråga om grunder för återbäring. Inspektionen anför härom.

Att även utländska anstalters livförsäkringsrörelse i Sverige bör bedrivas i överensstämmelse med det för svenska livbolag lagstadgade skälighetskravet, finner inspektionen i princip riktigt. Inspektionen vill emellertid framhålla att förutsättningarna för bedömandet av huruvida denna princip upprätthålles eller icke gestalta sig helt annorlunda då fråga är om utländskt försäkringsbolag.

Såsom närmare utvecklas i det remitterade förslaget, kan man i regel icke vänta att utländska bolags livförsäkringsrörelse i vårt land blir av sådan omfattning att de därå framkommande årsresultaten utgöra ett lämpligt underlag för bedömningen av återbäringens skälighet, med mindre särskilda anordningar träffas för riskutjämning. I förslaget skisseras i anslutning härtill två alternativa metoder för en sådan beräkning av årsöverskotten, att en riskutjämning därigenom anordnas. Den ena metoden bygger på en slags återförsäkringskonstruktion, enligt vilken de i Sverige tecknade försäkringarna skulle betraktas såsom återförsäkrade i den utomlands bedrivna rörelsen. Metodens svaghet ligger, såsom också framhålles, i svårigheten att bestämma återförsäkringspremier, som kunna anses skäligen. Inspektionen vill för sin del understryka dessa svårigheter och förmenar att de äro av den art att metodens användbarhet kan ifrågasättas. Den andra metoden baseras på en riskutjämning av det svenska beståndet tillsammans med det utländska bolagets hela försäkringsbestånd. Denna metod skulle emellertid i det fall att dödligheten i bolagets hemland är lägre eller högre än dödligheten i vårt land leda till att man i ena fallet fordrade att det svenska beståndet skulle tillgodogöras dödlighetsvinster, som uppkommit på grund av rörelsen utanför vårt land, och i andra fallet att de på svenska beståndet uppstående dödlighetsvinsterna skulle frantagas beståndet i vårt land. Man skulle i anslutning härtill som en ytterligare metod kunna tänka sig en riskutjämning tillsammans med svenska försäkringsbolag. En föreskrift härom skulle emellertid i realiteten innebära att man påtvingade bolaget en återförsäkring, som det icke kan förutsättas vara i behov av. Även i övrigt skulle metoden leda till att man på ett föga lämpligt sätt bunde bolagets handlingsfrihet.

Vad här anförts ger vid handen att det torde vara ytterst svårt om ens möjligt att beträffande utländska livbolags svenska rörelse finna en an-

ordning för riskutjämning, som lämpar sig som underlag för en bedömning av återbäringens skälighet. I varje fall lär man icke kunna åstadkomma en skälighetsbedömning av samma art som beträffande svenska bolag. Det sista torde jämväl gälla skälighetsbedömningen av det bidrag till det utländska bolagets centrala förvaltning och för utdelning till aktieägare och garantier, varmed det svenska beståndet belastas, ävensom storleken av den ersättning som skäligen bör komma det utländska bolaget till del med hänsyn till dess skyldighet att garantera försäkringssummorna inom det svenska beståndet oavsett huruvida detta bestånd ger vinst eller förlust.

Inspektionen vill med hänsyn till ovan angivna omständigheter även ifrågasätta huruvida det för ett utländskt livförsäkringsbolag med direkt verksamhet i vårt land skall anses lämpligt att särskilda återbäringsgrunder stadfästas för det svenska beståndet. Detta kan nämligen komma att för bolaget innebära väsentliga komplikationer, därest nämnda grunder avvika från den av moderbolaget i dess hemland tillämpade återbärings tekniken.

Även om utländskt bolag med rätt att driva livförsäkring i vårt land skulle erhallå en undantagsställning i så måtto att återbäringsgrunder icke fastställas torde detta komma att få ytterst ringa betydelse. Till följd av konkurrensen med svenska livbolag lära de utländska bolagen i alla fall komma att se sig nödsakade att bereda sina svenska försäkringstagare villkor, som äro likvärdiga med de svenska bolagens. I anslutning härtill må även nämnas, att endast ett utländskt bolag för närvarande har koncession för livförsäkringsrörelse i vårt land, nämligen det danska bolaget Hafnia, och att några ytterligare koncessioner för sådan rörelse, vare sig åt utländska eller svenska bolag, med hänsyn till behovsprincipen förmodligen icke kunna väntas komma i fråga inom överskådlig tid.

Under återopande av det anförda får inspektionen hemställa att skälighetsprincipen icke införes i lagen.

Riksförbundet framställer icke någon principiell invändning mot skälighetsprincipens antagande i den föreslagna lagen men säger sig därvid icke ha tagit ställning till frågan huruvida det verkligen är möjligt att uppställa tillfredsställande regler för beräkning av överskottet å en utländsk anstalts rörelse i Sverige.

Folket-Samarbete finner det framgå av promemorian, att tillämpningen av skälighetsprincipen på utländska anstalters livförsäkringsrörelse i Sverige komme att möta stora svårigheter. Beträffande de två i promemorian skisserade metoderna att beräkna det överskott, som skall tillkomma de svenska försäkringstagarna, på ett skäligt sätt utan att eftersätta kravet på utjämning anför *Folket-Samarbete*:

Den ena metoden innebär excedentåterförsäkring av den svenska affären i den utomlands bedrivna rörelsen. I promemorian framhålles emellertid, att det blir svårt att fastställa skäliga återförsäkringspremier. *Folket-Samarbete* vill tillägga, att i ett litet bestånd är excedentåterförsäkring icke tillräcklig för beredande av erforderlig utjämning. Även om alla försäkringssummor vore lika stora skulle utjämningen nämligen vara otillfredsställande.

Den andra metoden innebär, att dödlighet och övriga riskmått utjämnas över anstaltens hela rörelse, icke endast inom den svenska avdelningen. I promemorian påpekas emellertid, att metoden förutsätter, att dödligheten i anstaltens utländska bestånd kan antagas vara i stort sett densamma som i det svenska — en förutsättning, som ingalunda alltid eller ens i regel är för handen. Det bör också påpekas, att om ett svenskt livförsäkringsbolag

med verksamhet i utlandet tillämpade en metod, som skulle kunna innebära, att den högre dödligheten i den utländska avdelningen reducerade återbärningen för de svenska försäkringstagarna, skulle försäkringsinspektionen icke gärna kunna underlåta att konstatera, att förfarandet stode i strid mot skälighetsprincipen.

Promemorian anvisar sålunda icke någon acceptabel metod att bedöma skäligheten av utländska bolags grunder för livförsäkring i Sverige. Enligt Folket-Samarbetes mening ligger detta i sakens natur. De tillämpningssvårigheter, som skälighetsprincipen erbjuder, äro alltid vanskliga men i fråga om utländska anstalter bli svårigheterna oöverkomliga. Om skälighetsprincipen trots detta lagfästes blir tillsynsmyndigheten nödsakad att vara avsevärt mindre sträng vid dess tillämpning på utländska anstalter än vid dess tillämpning på svenska anstalter. Slutresultatet av skälighetsprincipens lagfästande skulle sålunda bli, att allmänheten bibringades den föreställningen, att de utländska försäkringsbolagens rörelse här i landet vore underkastad samma skälighetskontroll som de inhemska företagen, medan denna kontroll i själva verket måste bli en nullitet.

Folket-Samarbete föreslår därför, att skälighetsprincipen utmönstras ur den föreslagna lagen. Även om denna princip icke fastslås i lagen komma enligt Folket-Samarbetes uppfattning de utländska anstalterna att på grund av konkurrensen från svenska livbolag nödgas tillämpa skäliga återbärningsgrunder.

Generalagenterna säga sig icke vilja rikta någon anmärkning mot skälighetsprincipen såsom sådan men ifrågasätta huruvida de rent tekniska möjligheterna förefinnas för en tillämpning av denna princip på den av de utländska försäkringsanstalterna i Sverige bedrivna verksamheten.

Departementschefen.

Vad 1945 års försäkringsutredning i sitt principbetänkande yttrat angående de praktiska hinder som föreligga mot att inom skadeförsäkringen införa skälighetsprincipen för de utländska anstalternas rörelse här synes övertygande. Varken i departementspromemorian eller i något remissyttrande har heller ifrågasatts, att principen skulle genomföras på detta område.

Såsom i promemorian yttrats äro emellertid ifråga om möjligheterna att införa skälighetsprincipen förhållandena annorlunda inom livförsäkringsområdet. Man kan där — i motsats till vad som är fallet inom skadeförsäkringen — reglera förhållandet mellan kostnaden för en försäkring och försäkringsgivarens prestation genom återbärning i efterhand, och för denna återbärning kunna tekniska grunder upprättas och underställas koncessionsmyndighetens prövning.

I promemorian föreslås ett system för genomförande av skälighetsprincipen inom livförsäkringen, vilket nära ansluter sig till vad som gäller för svenska livförsäkringsbolag. Förslaget innebär att man uppställer krav på att återbärningsgrunder skola upprättas och stadfästas av koncessionsmyndigheten. Det påpekas emellertid, att man vid upprättandet av sådana grunder för de utländska anstalternas del kommer in på speciella problem, sammanhängande med nödvändigheten att beräkna årsöverskottet å enbart den

svenska delrörelsen på ett sådant sätt, att ett användbart underlag erhålles för bedömning av återbäringens skälighet. Härvid träda framför allt två frågor i förgrunden. Dels måste regler uppställas för beräkning av den svenska rörelsens deltagande i centrala förvaltningskostnader m. m. och dels måste man sörja för en betryggande riskutjämning. I båda dessa hänseenden skisseras i promemorian olika tänkbara tillvägagångssätt. I två remissyttranden, som gå ut på att skälighetsprincipen icke bör införas i lagen, kritiseras bl. a. de i promemorian nämnda metoderna för anordnande av en riskutjämning.

Den ena av dessa metoder, enligt vilken de i Sverige tecknade livförsäkringar som överstiga en viss gräns skulle betraktas såsom återförsäkrade i den utomlands bedrivna rörelsen, betecknas i yttrandena såsom så svårtillämpad att dess användbarhet ifrågasättes; svårigheten skulle ligga i att fastställa skäliga premier för återförsäkringen.

Redan i promemorian har det vanskliga i denna metod antytts. Trots den angivna svårigheten skulle metoden möjligen kunna användas, om den utländska anstaltens svenska livförsäkringsbestånd vore tämligen stort och av sådan beskaffenhet, att excedentåterförsäkring behövde företagas endast i förhållandevis liten utsträckning. Dessa förutsättningar torde emellertid icke föreligga annat än i undantagsfall. För de fall, då behovet av utjämning är större, torde metoden icke lämpa sig.

Den andra i promemorian nämnda metoden för riskutjämning går ut på att en utjämning anordnas för det svenska livförsäkringsbeståndet tillsammans med den utländska anstaltens hela bestånd av livförsäkringar. Till grund för beräkningen av överskottet å den svenska rörelsen skulle då läggas för anstaltens hela rörelse gemensamma dödlighets-, sjuklighets- och invaliditetsintensiteter. I de nämnda två remissyttrandena har anförts, att denna metod vore användbar endast under förutsättning, att dödligheten inom anstaltens utländska bestånd vore i stort sett densamma som inom det svenska. Vore dödligheten olika i bestånden, skulle en tillämpning av metoden innebära, att på grund av skillnaden i dödlighet dödlighetsvinster skulle överföras från det ena beståndet till det andra.

Beträffande sistnämnda anmärkning må framhållas, att därest en konstaterad skillnad i dödlighet mellan de olika bestånden förefunnes, metoden likväl skulle kunna användas, om vid uträkningen av de gemensamma dödlighetsintensiteterna lämpliga korrekationer gjordes med hänsyn till denna skillnad. En sådan beräkningsmetod bleve emellertid mycket komplicerad och i praktiken ofta svår genomförbar. Det kan f. ö. ifrågasättas om det skulle vara rimligt att avfordra den utländska anstalten sådana uppgifter angående hela dess utländska rörelse, som vore nödvändiga för att kontrollera metodens riktiga tillämpning för ett relativt begränsat bestånd här i landet.

Till de invändningar mot de nämnda metoderna för riskutjämning, som alltså kunna göras, kommer att det — såsom i ett remissyttrande framhålles — kan ställa sig svårt att bedöma skäligheten av det bidrag, som den svenska rörelsen bör lämna till anstaltens centrala förvaltning, för utdelning åt aktieägare och garantier och för andra ändamål.

Ehuru det givetvis i och för sig vore önskvärt att även för utländska anstalters här bedrivna livförsäkringsrörelse återbäringen reglerades genom grunder, som fastställts av koncessionsmyndigheten, finner jag mig av nu angivna skäl icke böra förorda en sådan anordning. I det inom departementet upprättade lagförslaget har därför skälighetsprincipen icke upptagits. Såsom framhållits av försäkringsinspektionen och Folket-Samarbete torde man kunna förvänta, att utländska livförsäkringsanstalter likväl, på grund av konkurrensen från svenska bolag, komma att bereda sina svenska försäkringstagare villkor, som icke äro sämre än de svenska bolagens.

I promemorian har föreslagits, att — utöver återbäringsgrunder — för livförsäkring skola upprättas grunder beträffande beräkning av försäkringspremier och premiereserv, beträffande försäkringstagares rätt till återköp och fribrev, beträffande belåning av försäkringsbrev hos anstalten, beträffande verkan av underlåten premiebetalning och beträffande försäkringstagares rätt när eljest försäkring upphört i förtid eller anstalten av annan orsak är fri från ansvarighet för försäkringsfall. Jag finner lämpligt att bestämmelser om sådana grunder ingå i lagen.

III. Övriga bestämmelser.

Utöver förut omnämnda regler innehåller det vid promemorian fogade lagutkastet åtskilliga bestämmelser, vilka i allmänhet hämtats från 1903 års lag eller äga motsvarighet i den nya lagen om försäkringsrörelse. Här kunna särskilt nämnas bestämmelser om tillsyn å försäkringsrörelse, som avses i lagen, föreskrifter angående försäkringsverksamhetens upphörande och beträffande överlåtelse av försäkringsbestånd, regler om överklagande av försäkringsinspektionens beslut och om undantag från lagens tillämplighet, straffbestämmelser och övergångsbestämmelser.

Dessa bestämmelser, vilka i remissyttrandena i stort sett lämnats utan erinran, har jag i allmänhet funnit mig kunna tillstyrka i sak. Det torde icke vara nödvändigt att i detta sammanhang närmare ingå på bestämmelserna i fråga. I specialmotiveringen kommer jag att lämna en redogörelse för de anmärkningar, som förekommit under remissbehandlingen, och de övriga frågor, som böra upptagas till diskussion.

Den nya lagen om försäkringsrörelse innehåller detaljerade regler om registrering av ansökningar, anmälningar och beslut i frågor, som gälla svenska försäkringsbolag. Registreringen sker i det hos försäkringsinspektionen förda försäkringsregistret. Vad i registret införes skall, med visst undantag, genom inspektionens försorg kungöras i allmänna tidningarna. I 1903 års lag finnas inga föreskrifter om registrering. Något formligt register rörande utländska försäkringsanstalter föres icke heller.

I det vid promemorian fogade lagutkastet ha bestämmelser om registrering icke medtagits. Däremot innehåller utkastet — liksom 1903 års lag — föreskrifter om att försäkringsinspektionen skall låta i allmänna tidningarna införa kungörelse om vissa inträffade händelser av natur att böra bringas till allmänhetens kännedom.

Folket-Samarbete har uttryckt den uppfattningen, att ifråga om registrering likställighet mellan svenska och utländska anstalter vore både önskvärd och möjlig. Varken försäkringsinspektionen eller övriga remissinstanser har påyrkat någon ändring i utkastet på denna punkt.

Något verkligt behov av ett registreringsförfarande för de utländska anstalterna synes icke föreligga. Att anordna ett sådant torde endast medföra onödiga formaliteter. I departementsförslaget ha därför inga bestämmelser om registrering upptagits.

Jag övergår nu till en redogörelse för särskilda bestämmelser i departementsförslaget.

Speciell motivering.

2 §.

Enligt bestämmelsen i 2 § andra stycket lagen om försäkringsrörelse skola lagens stadganden angående livförsäkring, med undantag av förbudet i första stycket samma paragraf att förena livförsäkringsrörelse med försäkringsrörelse av annat slag, äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år. Även i 1903 års lag jämställes i vissa hänseenden sådan lång annan personförsäkring med livförsäkring, nämligen såvitt gäller bestämmelserna om redovisning av försäkringsfond jämte tillägg, om särskild administration då livförsäkringsrörelse nedlägges samt om överlåtelse av livförsäkringsbestånd.

Regeln i tredje stycket av förevarande paragraf ansluter sig till den nämnda bestämmelsen i 1948 års lag. I fråga om de speciella koncessionsvillkoren i 2 § första och andra styckena samt 6 § första stycket 5 har lång annan personförsäkring lämpligen icke ansetts böra jämnställas med livförsäkring.

6 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om vilka handlingar som skola bifogas ansökan om koncession. I 1903 års lag finnas motsvarande föreskrifter i 4 §. Bestämmelserna i punkterna 6 och 7 sistnämnda lagrum om företeende av skriftligt bemyndigande för försäkringsinspektionen att förordna ombud för anstalten i vissa fall och av skriftlig förklaring att anstalten i allt som angår rörelsen här i riket underkastar sig svensk lag och svensk myndighets avgörande ha ansetts icke behöva upptagas i den nya lagen. Beviljad koncession innebär enligt 1 § i förslaget tillåtelse att driva försäkringsrörelse under de villkor som stadgas i lagen. Härav följer, att försäkringsinspektionen i de fall, som angivas i lagen, äger förordna ombud samt — jämlikt 5 § — att anstalten i alla av den svenska rörelsen härflytande rättsförhållanden lyder under svensk lag samt är pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande.

Då i förevarande paragraf med avseende på generalagentens fullmakt fö-

reskrives att den skall vara »behörig» avses därmed att uppställa samma formella krav, som angivits i punkt 8 av 4 § 1903 års lag, eller alltså att det skall styrkas att den som utfärdat fullmakten är berättigad därtill och att handlingen är avfattad i enlighet med hemlandets lagar.

Liksom 1903 års lag upptager departementsförslaget föreskrift om att vid ansökning om koncession anstaltens »förvaltningsberättelse» för ettvarvt av de tio sista åren skall företes. Uttrycket avser icke endast förvaltningsberättelse i den svenska aktiebolagslagens mening utan även redovisningshandlingar, motsvarande svenska bolags balans- samt vinst- och förlusträkningar. Så har uttrycket ock uppfattats i rättstillämpningen.

10 §.

Såsom omnämnts i den allmänna motiveringen innehåller förslaget icke några regler om återbäringsgrunder. Det har likväl ansetts riktigt att fordra, att i försäkringsfonden skall ingå värdet av anstaltens ansvarighet på grund av återbäring, som anstalten må ha tilldelat försäkringstagarna. Sådan återbäring utgör liksom ersättnings- och premiereserverna en försäkringstagarnas fordran gentemot anstalten och bör vara säkerställd på samma sätt som dessa. Till tillsynsmyndighetens upplysning bör den i paragrafen omnämnda redogörelsen innehålla uppgift om den återbäringsprincip, som anstalten tillämpar, och omfattningen av den återbäring till svenska försäkringstagare, som ägt rum under året.

17 §.

Denna paragraf motsvarar 279 § 1 mom. första stycket lagen om försäkringsrörelse. Såsom utländsk försäkringsanstalts aktuarie för dess svenska rörelse bör uppenbarligen kunna godkännas t. ex. en för anstaltens hela rörelse anställd, utomlands bosatt person, om han befinnes kompetent.

18 §.

Enligt 300 § lagen om försäkringsrörelse äger försäkringsbolag icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal, varigenom bolaget för binder sig att i återförsäkring avgiva ännu icke tecknade livförsäkringar, där avtalet icke kan av bolaget uppsägas att utan vederlag upphöra senast ett år efter uppsägningen. Vidare må försäkringsbolag ej utan inspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av redan tecknad livförsäkring, där försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft mera än ett halvt år.

Syftet med bestämmelserna är att förhindra att osunda återförsäkringsavtal slutas.¹ Sådana avtal kunna bl. a. lända livförsäkringstagarna till förfång genom att dessa gå miste om skälig återbäring.

Även för utländsk livförsäkringsrörelse i Sverige synes en liknande kontroll böra anordnas. Tillsynsmyndighetens prövning av avtalen bör ske efter samma principer som då det gäller svenska bolag. Emellertid synes

¹ Se härom prop. nr 50/1914 sid. 51.

kontrollen här icke böra i lagen inskränkas till vissa slag av återförsäkringsavtal såsom skett i 1948 års lag. Med hänsyn härtill har i förslaget stadgats, att utländsk försäkringsanstalt icke må utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av livförsäkring hörande till anstaltens rörelse här i riket. Givetvis bör för visst eller vissa slag av återförsäkringsavtal kunna i förhand lämnas generellt medgivande att gälla tills vidare.

19 och 20 §§.

Dessa paragrafer motsvara 301 respektive 302 § lagen om försäkringsrörelse.

21 §.

Paragrafen motsvarar 14 § 1903 års lag. I lagrummet upptages bl. a. förbud för utländsk försäkringsanstalt att ange att den genom att fullgöra i lagen föreskriven skyldighet att nedsätta värdehandlingar ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare.

Remissyttrandena.

Generalagenterna ha yrkat, att nämnda förbud skall utgå eller omarbetas. Enligt generalagenternas mening vore de i utkastet föreslagna säkerhetsföreskrifterna i varje fall beträffande livförsäkringen lika betryggande som de för svenska försäkringsbolag gällande bestämmelserna. Förbudet, som stått kvar sedan tillkomsten av 1903 års lag, försatte utländska försäkringsanstalter i sämre ställning än svenska försäkringsbolag. Såvitt känt sattes icke svenska försäkringsbolag utomlands i motsvarande sämre läge.

Även *riksförbundet* har förordat att bestämmelsen korrigeras.

Departementschefen.

Det ifrågavarande stadgandet avsåg i sin ursprungliga lydelse förbud för anstalten att ange att den genom att verkställa den fixa depositionen i samband med koncessionsansökningen hade ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare. I samband med att år 1934 skyldighet infördes att redovisa försäkringsfond jämte tillägg yrkade i ett remissyttrande generalagenten för ett utländskt försäkringsbolag att förbudet skulle borttagas. Yrkandet avvisades då med motivering, att det skydd för de svenska försäkringstagarnas intresse, som bereddes genom stadgandet i fråga, icke genom den nya lagstiftningen kunde anses bliva så utvidgat att det bleve likvärdigt med det skydd, som staten genom sin lagstiftning och tillsyn över de inhemska försäkringsbolagen beredde deras försäkringstagare.

De skäl som sålunda anfördes mot att borttaga denna bestämmelse synas alltjämt bärande. Enligt lagen om försäkringsrörelse sker en ingående kontroll av svenska försäkringsbolags soliditet. En liknande uppsikt över utländska anstalter kan av naturliga skäl icke utövas här. Det anmärkta stadgandet torde därför böra bibehållas i den nya lagen.

23 §.

Stadgandet motsvarar 280 § lagen om försäkringsrörelse.

24 §.

Paragrafen innehåller en uppräknig av vissa speciella skyldigheter för generalagenten. Bestämmelserna motsvaras av föreskrifter i 6 § 1903 års lag samt 281—283 och 287 §§ 1948 års lag. Vad i 6 § förstnämnda lag stadgas om kungörande av ändring i anstaltens reglemente och av den årliga uppgiften om anstaltens verksamhet inom riket har ansetts kunna utelämnas. Rörande innebörden av det i paragrafen förekommande uttrycket »förvaltningsberättelsen» må hänvisas till vad därom anförts vid 6 §.

25 §.

Genom denna paragraf har försäkringsinspektionen tillagts befogenhet att framställa erinringar och ålagts att i vissa fall meddela förelägganden, eventuellt vid vite. Härtill har anknutits ett stadgande, att därest föreläggande icke efterkommes, koncessionen kan förklaras förverkad. I lagen om försäkringsrörelse finnas motsvarande stadganden i 288 och 289 §§.

34—37 §§.

De i dessa paragrafer meddelade straffbestämmelserna äro utformade i nära anslutning till motsvarande stadganden i 325—330 §§ 1948 års lag. Liksom i nämnda lag lämnas åtskilliga föreskrifter utan straffsanktion. Detta har ansetts möjligt med hänsyn till att de utländska generalagenturerna stå under fortlöpande tillsyn av offentlig myndighet och att vid konstaterad bristande efterlevnad av föreskrifterna inskridande kan ske genom föreläggande vid vite eller — i sista hand — genom koncessionens återkallande.

39 och 40 §§.

Den föreslagna lagen har avsetts skola träda i kraft den 1 januari 1951, då giltighetstiden utgår för lagen den 17 juni 1948 om vissa inskränkningar i utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Den nya lagen föreslås skola äga tillämpning även beträffande anstalt, som enligt äldre lag erhållit tillstånd att driva försäkringsrörelse här i riket, dock med vissa undantag. För anstalter, som driva rörelse, avseende annan försäkring än livförsäkring, synes ny koncession för rörelsens fortsatta bedrivande icke böra fordras. För rörelse, som avser livförsäkring, måste emellertid grunder upprättas och stadfästas i enlighet med bestämmelserna i den nya lagen. Därför bör för sistnämnda slag av rörelse koncession sökas enligt nya lagen. Koncessionsprövningen bör emellertid, i likhet med vad som enligt övergångsbestämmelserna till nya lagen om försäkringsrörelse gäller för existerande svenska försäkringsbolag, icke avse frågan huruvida rörelsen är behövlig.

Då år 1934 i 1903 års lag infördes regler om redovisning av försäkringsfond m. m., föreskrevs att de nya bestämmelserna — med vissa undantag — icke skulle äga tillämpning å anstalt, som vid lagens ikraftträdande den 1 oktober 1934 upphört att här i riket driva livförsäkringsrörelse. — I 40 § av departementsförslaget har intagits en föreskrift av innehåll, att därest utländsk försäkringsanstalt före lagens ikraftträdande upphört att här i riket driva livförsäkringsrörelse, skall med avseende å anstaltens bestånd av livförsäkringar äldre bestämmelser alltjämt gälla.

Hemställan.

Härefter hemställer föredraganden, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga B till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.

U t k a s t

till

Lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.**1 §.**

Utländsk försäkringsanstalt må, under förutsättning att Konungen meddelat tillåtelse (koncession) därtill, här i riket driva försäkringsrörelse genom generalagent såsom syssloman och i övrigt under villkor, som stadgas i denna lag.

2 §.

Ej må utländsk försäkringsanstalt här i riket med livförsäkringsrörelse förena försäkringsrörelse av annat slag, med mindre särskilda skäl äro därtill.

De nedan i denna lag meddelade särskilda bestämmelserna angående livförsäkring, med undantag av stadgandet i 6 § första stycket 5, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

3 §.

Anstalt må ej för sin rörelse här i riket hava mer än en generalagent. Denne må, därest sådant ej förbjudes i fullmakten, använda ombud vid rörelsens drivande.

4 §.

Generalagent skall vara bosatt här i riket, råda över sig och sin egendom samt, därest han är utländsk undersåte, hava på sätt särskilt är föreskrivet förvärvat rätt att inom riket idka handel eller annat näringsyrke.

Generalagentur må även innehavas av svenskt aktiebolag eller ömsesidigt försäkringsbolag, såvida samtliga styrelseledamöterna äro efter vad ovan i denna paragraf sägs behöriga, eller av svenskt handelsbolag, om samtliga bolagsmännen äga dylik behörighet. För fullgörande av de skyldigheter, som åligga generalagent, svare i förra fallet envar styrelseledamot och i det senare envar bolagsman, som ej är enbart kommanditdelägare.

5 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall i alla därav härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag samt vara pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande.

Anstaltens verksamhet här i riket skall på sätt i denna lag sägs stå under tillsyn av försäkringsinspektionen.

Om meddelande av koncession.

6 §.

I ansökan om koncession enligt denna lag skall angivas den försäkringsgren, som den tillämnade rörelsen skall avse. Ansökningen skall, ställd till Konungen, inlämnas till försäkringsinspektionen och vara åtföljd av:

1. handlingar som styrka generalagentens behörighet enligt 4 §;
2. det för anstalten gällande reglementet;
3. bevis att anstalten i sitt hemland eller annorstädes med laga rätt driver sådan försäkringsrörelse, som är i fråga, jämte behörigen styrkt uppgift om den tid detta ägt rum och om anmärkningar, som av myndigheterna i hemlandet under de sista tre åren må hava framställts mot anstaltens verksamhet, ävensom anstaltens förvaltnings- och revisionsberättelse för vart och ett av de tio sista åren, därest anstalten så länge varit i verksamhet; dock må, då fråga är om trafikförsäkring, i stället för bevis som nu sagts företes bevis att anstalten äger i hemlandet eller annorstädes driva automobilförsäkringsrörelse;
4. behörig fullmakt för generalagenten att å anstaltens vägnar här i riket driva försäkringsrörelsen och att uti alla därav härflytande rättsförhållanden för anstalten mottaga stämning samt själv eller genom annan tala och svara;
5. bevis att anstalten för ändamål som i 18 § sägs samt på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsett i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett belopp av etthundratusen kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller sjöförsäkring, ett belopp av tvåhundrausen kronor för trafikförsäkring och ett belopp av femtiotusen kronor för varje annat slag av försäkring.

Därest den tillämnade rörelsen avser livförsäkring, skola enligt vad i 11 § sägs upprättas särskilda grunder för verksamheten. Å grunderna, som skola bifogas ansökningen om koncession, skall sökas Konungens stadfästelse.

7 §.

Konungen prövar ansökningens förenlighet med bestämmelsen i 2 § första stycket ävensom huruvida de i 6 § föreskrivna villkoren äro uppfyllda, så ock om upprättade grunder överensstämma med denna lag samt lag och författning i övrigt och om därutöver, med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den tillämnade rörelsen, särskilda bestämmelser må erfordras. Är generalagenten behörig enligt 4 § och finnes den tillämnade rörelsen behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet, stadfäster Konungen upprättade grunder samt godkänner generalagenten och beviljar koncession för den i ansökningen avsedda verksamheten tills vidare eller, där särskilda omständigheter föranleda därtill, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår.

8 §.

Sedan koncession beviljats skola de i 6 § omförmälda, vid ansökningens fogade handlingarna förvaras hos försäkringsinspektionen. Om beviljande av koncession och godkännande av generalagenten låte försäkringsinspektionen införa kungörelse i allmänna tidningarna.

9 §.

Å ändring av stadfästa grunder skall ock sökas stadfästelse.

Ansökan om förlängning av koncession, som beviljats för bestämd tid, skall göras sist sexton månader före utgången av den löpande koncessionen.

Ansökan, som i denna paragraf avses, skall ställas till Konungen och inlämnas till försäkringsinspektionen. Konungen må uppdraga åt inspektionen att i Konungens ställe meddela stadfästelse å ändring av grunder, såvida ändringen icke avser väsentlig omläggning av anstaltens rörelse inom riket.

Har ändring av grunder stadfästs eller har förlängning av koncession beviljats, skall försäkringsinspektionen ofördröjligen låta införa kungörelse därom i allmänna tidningarna.

Om försäkringsrörelsens bedrivande.

10 §.

Generalagenten åligger att för varje räkenskapsår enligt formulär, som fastställs av försäkringsinspektionen, upprätta redogörelse angående anstaltens verksamhet inom riket.

För livförsäkringsverksamhet skall i redogörelsen under beteckningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det å räkenskapsårets sista dag beräknade värdet av anstaltens ansvarighet på grund av

- dels inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv),
- dels löpande försäkringar (premiereserv),
- dels ock tilldelad återbäring.

11 §.

För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev;
3. belåning av försäkringsbrev hos anstalten;
4. verkan av underlåten premiebetalning;
5. försäkringstagares rätt när, annorledes än av anledning som avses under 2 eller 4, försäkringen upphör i förtid eller anstalten eljest är fri från ansvarighet för försäkringsfall;
6. återbäring till försäkringstagarna.

12 §.

De i 11 § omförmälda grunderna skola avse att trygga anstaltens förmåga att dels fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal, dels bereda försäkring till en med hänsyn till försäkringens art skäligen kostnad.

Finnas grunderna icke längre fylla det avsedda ändamålet, åligger det generalagenten att utan dröjsmål föranstalta om erforderlig ändring av grunderna.

13 §.

Med avseende på de i 11 § under 1—4 omförmälda grunderna skall vad i 264 §, 265 § 1 mom. samt 267—269 §§ lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning. Beträffande övergångsgrunder enligt 265 § 1 mom. nämnda lag gälle vad i 9 § här ovan är i fråga om ändring av

grunder stadgat om stadfästelse och kungörande därav. Såsom villkor för stadfästelse å övergångsgrunder må föreskrivas, att anstalten skall på sätt i 17 § sägs sätta jämväl andra värdehandlingar, än där avses, i särskilt förvar.

14 §.

Grunderna beträffande återbäringen skola innehålla regler för beräkning av överskott å anstaltens här i riket drivna livförsäkringsrörelse, för avsättning av vinstmedel för återbäring och dessa medels användning samt för tilldelning av återbäring och förräntning av återbäringsmedel. I grunderna må ock, därest så finnes påkallat, intagas bestämmelser om redovisning och förvaring av medel, som avsatts för återbäring.

I övrigt skall angående återbäring gälla vad i 270 § andra och tredje styckena lagen om försäkringsrörelse stadgas.

15 §.

Försäkringsfonden med tillägg av det belopp, varmed en tjugondel av fonden må överstiga vad anstalten enligt 6 § nedsatt för livförsäkring, skall vid envar tidpunkt vara redovisad i värdehandlingar av den i 274 § under 1—7 lagen om försäkringsrörelse omförmälda beskaffenhet eller ock i följande tillgångar av annan art nämligen lån mot säkerhet i anstaltens försäkringsbrev inom återköpsvärdet eller, i den mån försäkringsinspektionen på framställning av anstalten så medgiver, värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet på grund av livförsäkringar, som övertagits i återförsäkring.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket avses, dock icke i aktier.

Med försäkringsfond för egen räkning förstås den del av fonden, som icke motsvarar värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

16 §.

Värdehandling må vid redovisning enligt 15 § ej upptagas över sitt verkliga värde, bestämt på sätt i 93 § 1 mom. andra stycket lagen om försäkringsrörelse sägs.

Under förutsättning att de värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av anstaltens förbindelser prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp motsvarande det angivna värdet, må värdehandling, som jämväl under nästföregående räkenskapsår använts för sådan redovisning, kunna, utan hinder av vad i första stycket är stadgat, åsättas det då beräknade värdet.

17 §.

De värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg helt eller delvis redovisas, skola förvaras här i riket avskilda från anstaltens övriga tillgångar och under minst två lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud; försäkringsinspektionen dock obetaget att på framställning av anstalten medgiva att värdehandlingarna i stället, på sätt och under villkor som av inspektionen bestämmas, sättas i särskilt förvar i riksbanken eller annan bank. I de sålunda förvarade handlingarna njute försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av anstaltens på försäkringsavtalen grundade förbindelser.

Det åligger generalagenten att tillse, att vid envar tidpunkt värdehandlingar till erforderligt belopp satts i sådant förvar, som i första stycket är sagt.

I fråga om utbekommande eller utbyte av värdehandling, som satts i förvar, skola bestämmelserna i 276 § lagen om försäkringsrörelse äga motsvarande tillämpning.

Det av försäkringsinspektionen förordnade ombudet har att, därest generalagenten ej fullgör vad honom enligt denna paragraf åligger, därom ofördröjligen göra anmälan hos inspektionen.

18 §.

Vad på sätt i 6 § omförmäles blivit av utländsk försäkringsanstalt i riksbanken nedsatt må endast användas till gäldande av fordringar på grund av försäkringsavtal, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, ävensom av böter, viten, avgifter och ersättningar som i anledning av denna rörelse må åläggas generalagenten eller av anstalten utsett ombud som i 29 § sägs eller anstalten samt, i händelse av särskild administration av anstalts livförsäkringsrörelse här i riket, av administrationsboets fordran hos anstalten.

19 §.

Försäkringstekniska utredningar och beräkningar, som angå utländsk försäkringsanstalts här i riket drivna livförsäkringsrörelse, skola utföras under överinseende av en av försäkringsinspektionen godkänd person (aktuarie).

20 §.

Utländsk försäkringsanstalt må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av livförsäkring hörande till anstaltens rörelse här i riket.

21 §.

Å de livförsäkringspremier, som utländsk försäkringsanstalt jämlikt fastställda grunder bestämt för sin rörelse här i riket, må till fördel för enskild försäkringstagare eller grupp av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivas vare sig av anstalten eller dess ombud annorledes än genom återbäring i överensstämmelse med fastställda grunder.

22 §.

Det åligger generalagenten att övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos anstalten sker på sätt som överensstämmer med god försäkringssed. Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående anskaffningsverksamheten och må därvid tillika förordna, att frågor rörande densamma skola, på sätt och i den omfattning som i nämnda bestämmelser anges, handläggas av en av Konungen utsedd nämnd.

23 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, vare pliktig att i alla för allmänheten avsedda meddelanden vid teckning av sin firma utsätta hemlandet ävensom anstaltens egenskap att vara grundad på aktier eller på ömsesidighet eller på andra grunder. Ej må sådan anstalt själv eller genom sina ombud och personal angiva sig hava genom att fullgöra i denna lag föreskriven skyldighet att nedsätta värdehandlingar ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare eller angiva sig vara be-

träffande hela sin verksamhet kontrollerad av svenska staten, ej heller må annan beteckning av likartat innehåll användas.

Försäkringsbrev skall innehålla uppgift ej mindre om de för anstalten gällande allmänna försäkringsvillkoren än även om de särskilda villkoren för den försäkring, som avses i brevet.

Där uti meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, vid angivande av anstaltens fonder inräknas oguldna förbindelser av delägare eller garantier, skall beloppet av sådana förbindelser särskilt utsättas.

24 §.

Var der generalagent urståndsatt att utöva sitt uppdrag, vare sig emedan han ej vidare är enligt 4 § behörig eller av annan anledning, eller avsäger han sig uppdraget eller återkallas fullmakten, skall för tiden till dess hindret upphört eller ny generalagent blivit befullmäktigad och av försäkringsinspektionen godkänd inspektionen förordna ett ombud att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar. Om förordnande av ombud och om godkännande av ny generalagent låte inspektionen ofördröjligen införa tillkännagivande i allmänna tidningarna. Intill dess förordnande som nu sagts blivit kungjort, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Om tillsyn å försäkringsrörelsen.

25 §.

Det åligger generalagenten att, när anstalten börjat sin verksamhet här i riket, därom ofördröjligen underrätta försäkringsinspektionen.

26 §.

Generalagenten vare pliktig:

att, där ändring viddages i det för anstalten gällande reglementet, inom tre månader därefter till försäkringsinspektionen insända beslutet därom;

att, därest av myndigheterna i anstaltens hemland framställts anmärkning mot anstaltens verksamhet, så fort ske kan därom skriftligen underrätta försäkringsinspektionen;

att inom åtta månader efter utgången av varje räkenskapsår till försäkringsinspektionen insända den i 10 § avsedda redogörelsen angående anstaltens verksamhet inom riket;

att, beträffande livförsäkringsrörelse, till försäkringsinspektionen insända följande enligt inspektionens anvisningar upprättade och av aktuarien undertecknade handlingar nämligen *dels* inom åtta månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse för beräkning av premiereserv och av återbäring, *dels* inom nio månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse i vad mån det verkliga förloppet av rörelsen avvikit från grunderna, *dels ock*, i den mån så påfordras av inspektionen, statistisk-ekonomisk utredning angående verksamheten;

att inom tre månader efter det berättelse om revision av anstaltens räkenskaper och förvaltning blivit å sammanträde med anstaltens delägare framlagd, till försäkringsinspektionen insända ett exemplar av denna berättelse ävensom ett exemplar av anstaltens förvaltningsberättelse för den tid revisionen avsett;

att även i andra fall än ovan sagts lämna försäkringsinspektionen de upplysningar, som av inspektionen begäras i fråga om anstalten och dess verksamhet inom riket, samt att när som helst för befattningshavare hos försäkringsinspektionen, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser har att i sådant avseende företräda inspektionen, hålla kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

Vad försäkringsinspektionens företrädare vid granskning av böcker, räkenskaper och andra handlingar må hava erfarit angående enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden må ej yppas för allmänheten.

27 §.

Försäkringsinspektionen äge meddela de erinringar i fråga om utländsk försäkringsanstalts verksamhet här i riket, som inspektionen finner påkallade.

Finner försäkringsinspektionen,

att avvikelse skett från denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser eller från grunderna, där sådana finnas,

att grunderna icke längre äro tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet,

att det jämlikt 6 § i riksbanken nedsatta beloppet minskats genom att obligationerna avsevärt nedgått i värde eller av annan anledning,

att de tillgångar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, icke äro tillfyllest, eller

att eljest allvarlig anmärkning mot verksamheten föreligger,

skall inspektionen förelägga anstalten att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som prövas påkallade härav. Vid meddelande av föreläggande må vite ut sättas.

Har föreläggande icke inom den bestämda tiden efterkommits och har ej heller annorledes det anmärkta förhållandet undanröjts, skall försäkringsinspektionen göra anmälan därom hos Konungen, som efter anstaltens hörande må förklara koncessionen förverkad.

Beslut, varigenom koncession förklarats förverkad, skall av försäkringsinspektionen kungöras i allmänna tidningarna.

28 §.

Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av anstaltens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, dock må bidra get ej understiga etthundra kronor.

**Om försäkringsverksamhetens upphörande och om överlåtelse
av försäkringsbestånd.**

29 §.

Upphör utländsk försäkringsanstalt att driva rörelsen här i riket, åligge det anstalten att med bifogande av behörig fullmakt hos försäkringsinspektionen uppgiva ombud, som av inspektionen godkännes, att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar; för tiden intill dess sådan anmälan skett äge

försäkringsinspektionen förordna ett ombud med sagda befogenhet. Om godkännandet eller förordnandet låte inspektionen ofördröjligen införa kungörelse i allmänna tidningarna. Intill dess sådant kungörande skett, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Har utländsk försäkringsanstalt upphört att driva rörelsen här i riket, må det belopp som enligt vad i 6 § omförmåles blivit i riksbanken nedsatt kunna, efter anmälan hos försäkringsinspektionen, av anstalten utbekommas, därest det visas att anstaltens samtliga förbindelser, som i 18 § avses, blivit fullgjorda eller att anstalten för deras fullgörande ställt annan säkerhet, som av inspektionen godkännes.

30 §.

Har koncession för utländsk försäkringsanstalt att här i riket driva livförsäkringsrörelse förklarats förverkad, skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende på denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 296—298 §§ lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat, därvid skall iakttagas att vad i 297 § 1 mom. fjärde stycket nämnda lag sägs om registrering i stället skall avse kungörande i allmänna tidningarna samt att upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket motsvarar livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringarna ske, förutom till svenskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som erhållit koncession för livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid försäkringarnas överlåtande eller eljest uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, varom i 28 § förmåles, varefter återstoden skall överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

Har anstalt i annat fall än i första stycket avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, vare anstalten ändock skyldig att på sätt i 15—17 §§ stadgas redovisa försäkringsfond för redan meddelade livförsäkringar jämte tillägg. Det åligger ombud, som av anstalten enligt 29 § utsetts, att fullgöra de skyldigheter jämlikt 10, 12, 17 och 26 §§, som förut åvilat generalagenten. Fullgöres ej redovisningen av försäkringsfonden jämte tillägg eller finnes eljest anledning antaga att livförsäkringstagarnas rätt på grund av försäkringsavtalen äventyras, ankomme på försäkringsinspektionen att besluta att administration på sätt i första stycket sägs skall inträda; dock må ej på den grund att de till redovisning avsatta tillgångarna finnas otillräckliga administration föreskrivas förrän försäkringsinspektionen förelagt anstalten att fylla bristen och denna icke täckts inom fyra veckor efter det sådant föreläggande skett. Inträder i fall som nu sagts administration, skall vad i första stycket sägs om upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket i stället avse meddelandet av beslut om administration.

31 §.

Utländsk försäkringsanstalt må med försäkringsinspektionens tillstånd överlåta hela sitt till verksamheten här i riket hörande försäkringsbestånd eller del därav till svenskt försäkringsbolag eller utländsk försäkringsanstalt, som erhållit koncession för det slag av försäkringsrörelse, varom fråga är.

Ansökan om tillstånd, som i första stycket avses, skall göras av såväl överlåtare som övertagare. Vid ansökningen skall fogas det avtal, som träffats angående överlåtelsen. Med avseende på ansökningen skall vidare vad i 295 §

3 mom. andra och tredje styckena lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning med iakttagande av att det i 3 mom. tredje stycket nämnda paragraf omförmälda tillkännagivandet skall äga rum i allmänna tidningarna och tidning i den ort, där den överlåtande anstaltens generalagent har kontor för verksamhetens bedrivande.

Bifalles ansöknings, skall överlåtaren anses fritagen från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället skola åvila övertagaren. Angående underrättelse om verkställd överlåtelse skall bestämmelsen i 295 § 4 mom. ovannämnda lag äga motsvarande tillämpning.

Särskilda bestämmelser.

32 §.

Det som i enlighet med denna lag blivit kungjort skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskap därom. Innan sådant kungörande skett, kan förhållande, som enligt lagen skall kungöras, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskap därom.

Kungörande, som nu sagts, skall bekostas av den anstalt, som tillkännagivandet rör.

33 §.

Är handling, som enligt denna lag till försäkringsinspektionen inlämnas eller insändes, avfattad på främmande språk, skall där så påfordras tillika förete en bestyrkt svensk översättning därav.

34 §.

Ombud, som jämlikt 17, 24 eller 29 § förordnats av försäkringsinspektionen, äge av anstalten uppbära ersättning med belopp, som av inspektionen bestämmes.

35 §.

Över försäkringsinspektionens beslut enligt denna lag må klagan föras hos Konungen inom den tid som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

36 §.

Driver någon här i riket försäkringsrörelse för utländsk försäkringsanstalts räkning utan att anstalten erhållit koncession för rörelsen, straffes med dagsböter eller fängelse.

37 §.

Med dagsböter eller fängelse straffes

den som i ansökan, som i 6 eller 9 § omförmäles, eller i handling, som fogats vid sådan ansökan, eller i redogörelse enligt 10 § uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift;

generalagent eller av anstalt jämlikt 29 § utsett ombud, som uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift vid lämnande av underrättelse eller upplysning enligt 26 §;

aktuarie, där han i redogörelse eller utredning, som enligt 26 § avlämnats till försäkringsinspektionen, uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift.

38 §.

Med dagsböter straffes den som bryter mot föreskrift i 21 eller 23 § eller i annat fall än i sistnämnda lagrum avses i meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, lämna oriktiga eller vilsledande uppgifter angående anstalt, varom i denna lag är fråga.

39 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

40 §.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om återförsäkringsrörelse. Angående trafikförsäkringsrörelse meddelas vissa särskilda bestämmelser i lagen om trafikförsäkring å motorfordon.

Övergångsbestämmelser.

41 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Genom lagen upphäves, med den begränsning här nedan stadgas, lagen den 24 juli 1903 (nr 94 s. 61) om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

42 §.

Denna lag skall lända till efterrättelse jämväl i avseende å utländsk försäkringsanstalt, som enligt äldre lag erhållit tillstånd att driva försäkringsrörelse här i riket. Därvid skall dock iakttagas vad nedan stadgas.

Anstalt, som vid denna lags ikraftträdande med vederbörligt tillstånd inom riket driver rörelse, avseende annan försäkring än livförsäkring, må fortsätta rörelsen såsom om koncession för denna vore meddelad tills vidare enligt denna lag.

För rörelse som avser livförsäkring erfordras, oaktat tillstånd därtill enligt äldre lag meddelats, koncession jämlikt denna lag. Ansökan om koncession i sådant fall skall vara åtföljd av bevis att nedsättning, som i 6 § första stycket 5 omförmäles, ägt rum ävensom, för stadfästelse, grunder för verksamheten i enlighet med vad i denna lag sägs. Konungens prövning av ansökningen jämlikt 7 § må icke avse frågan huruvida rörelsen är behövlig. Ansökan, som här avses, skall inlämnas till försäkringsinspektionen senast sex månader efter denna lags ikraftträdande. Där så finnes påkallat, må Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, försäkringsinspektionen medgiva, att tiden utsträcker till högst två år. Till dess frågan om koncession avgjorts och, där koncession beviljats, intill den tidpunkt från vilken koncessionen skall gälla, må rörelsen fortsättas enligt det äldre tillståndet, och skola därvid bestämmelserna i äldre lag lända till efterrättelse, i den mån ej Konungen förordnat att föreskrifter i denna lag skola tillämpas.

F ö r s l a g
till
**Lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva
försäkringsrörelse här i riket.**

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Utländsk försäkringsanstalt må, under förutsättning att Konungen meddelat tillåtelse (koncession) därtill, här i riket driva försäkringsrörelse genom generalagent såsom syssloman och i övrigt under villkor, som stadgas i denna lag.

2 §.

Ej må utländsk försäkringsanstalt här i riket med livförsäkringsrörelse förena försäkringsrörelse av annat slag, med mindre särskilda skäl äro därtill.

Utländsk försäkringsanstalt må här i riket driva livförsäkringsrörelse, allenast om anstalten i sitt hemland med laga rätt driver sådan rörelse, samt skadeförsäkringsrörelse, allenast om anstalten i hemlandet med laga rätt driver skadeförsäkringsrörelse av något slag.

De nedan i denna lag meddelade särskilda bestämmelserna angående livförsäkring, med undantag av stadgandet i 6 § första stycket 5, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

3 §.

Utländsk försäkringsanstalt må ej för sin rörelse här i riket hava mer än en generalagent. Denne må, därest sådant ej förbjudes i anstaltens fullmakt för honom, använda ombud vid rörelsens drivande.

4 §.

Generalagent skall vara bosatt här i riket, råda över sig och sin egendom samt, därest han är utländsk undersåte, hava på sätt särskilt är föreskrivet förvärvat rätt att inom riket idka handel eller annat näringsyrke.

Generalagentur må även innehavas av svenskt aktiebolag eller ömsesidigt försäkringsbolag eller ock av svenskt handelsbolag, vars samtliga bolagsmän äga behörighet enligt vad i första stycket sägs. För fullgörande av de skyldigheter, som åligga generalagent, svare i förra fallet envar styrelseledamot och i det senare envar bolagsman, som ej är enbart kommanditdelägare.

5 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall i alla därav härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag samt vara pliktig att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande.

Anstaltens verksamhet här i riket skall på sätt i denna lag sägs stå under tillsyn av försäkringsinspektionen.

Om koncession.

6 §.

I ansökan om koncession enligt denna lag skall angivas den försäkringsgren, som rörelsen skall avse. Ansökningen skall, ställd till Konungen, inlämnas till försäkringsinspektionen och vara åtföljd av:

1. handlingar som styrka generalagentens behörighet enligt 4 §;
2. det för anstalten gällande reglementet;
3. bevis att anstalten i sitt hemland driver försäkringsrörelse efter vad i 2 § andra stycket sägs jämte behörigen styrkt uppgift om den tid detta ägt rum samt om anmärkningar, som av myndigheterna i anstaltens hemland under de sista tre åren må hava framställts mot anstaltens verksamhet, ävensom anstaltens förvaltnings- och revisionsberättelser för den tid anstalten varit i verksamhet, dock längst för de tio sista åren;
4. behörig fullmakt för generalagenten att å anstaltens vägnar här i riket driva försäkringsrörelsen och att i alla därav härflytande rättsförhållanden för anstalten mottaga stämning samt själv eller genom annan tala och svara;

5. bevis att anstalten för ändamål som i 16 § sägs samt på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsatt i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett belopp av etthundratusen kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller sjöförsäkring, ett belopp av tvåhundra tusen kronor för trafikförsäkring och ett belopp av femtiotusen kronor för varje annat slag av försäkring.

Därest rörelsen skall avse livförsäkring, skola enligt vad i 11 § sägs upprättas särskilda grunder för verksamheten. Å grunderna, som skola bifogas ansökningen om koncession, skall sökas Konungens stadfästelse.

7 §.

Då grunder för verksamheten upprättats, prövar Konungen deras överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån därutöver, med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den tillämnade rörelsen, särskilda bestämmelser må erfordras.

Finnes den tillämnade rörelsen behörlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet och står ansökningen i övrigt i överensstämmelse med denna lag, beviljar Konungen koncession för den i ansökningen avsedda verksamheten tills vidare eller, där särskilda omständigheter föranleda därtill, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver intill slutet av då löpande räkenskapsår. I samband därmed stadfäster Konungen grunder för verksamheten, där sådana upprättats, samt godkänner generalagenten.

8 §.

Sedan koncession beviljats skola de i 6 § omnämnda, vid ansökningen fogade handlingarna förvaras hos försäkringsinspektionen. Om beviljande av koncession och godkännande av generalagent skall försäkringsinspektionen låta införa kungörelse i allmänna tidningarna.

9 §.

Å ändring av stadfästa grunder skall ock sökas stadfästelse.

Ansökan om förlängning av koncession, som beviljats för bestämd tid, skall göras sist sexton månader före utgången av den löpande koncessionen.

Ansökan, som i denna paragraf avses, skall ställas till Konungen och inlämnas till försäkringsinspektionen. Konungen må uppdraga åt inspektionen att i Konungens ställe meddela stadfästelse å ändring av grunder, såvida ändringen icke avser väsentlig omläggning av anstaltens rörelse inom riket.

Har ändring av grunder stadfästs eller har förlängning av koncession beviljats, skall försäkringsinspektionen låta införa kungörelse därom i allmänna tidningarna.

Om försäkringsrörelsens bedrivande.

10 §.

Generalagenten åligger att för varje räkenskapsår enligt formulär, som fastställles av försäkringsinspektionen, upprätta redogörelse angående anstaltens verksamhet inom riket.

För livförsäkringsverksamhet skall i redogörelsen under beteckningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det å räkenskapsårets sista dag beräknade värdet av anstaltens ansvarighet på grund av

dels inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv),

dels löpande försäkringar (premiereserv),

dels ock återbäring, som anstalten må hava tilldelat försäkringstagare.

11 §.

För livförsäkring skola grunder upprättas beträffande

1. beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2. försäkringstagares rätt till återköp och fribrev;
3. belåning av försäkringsbrev hos anstalten;
4. verkan av underlåten premiebetalning;
5. försäkringstagares rätt när, annorledes än av anledning som avses under 2 eller 4, försäkringen upphör i förtid eller anstalten eljest är fri från ansvarighet för försäkringsfall.

12 §.

Med avseende på de i 11 § under 1—4 omförmälda grunderna skall vad i 264 §, 265 § 1 inom. samt 267—269 §§ lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning. Beträffande övergångsgrunder enligt 265 § 1 mom. nämnda lag gälle vad i 9 § här ovan är i fråga om ändring av grunder stadgat om stadfästelse och kungörande därav. Såsom villkor för stadfästelse å övergångsgrunder må föreskrivas, att anstalten skall på sätt i 15 § sägs sätta jämväl andra värdehandlingar, än där avses, i särskilt förvar.

13 §.

Försäkringsfonden med tillägg av det belopp, varmed en tjugondel av fonden må överstiga vad anstalten enligt 6 § nedsatt för livförsäkring, skall vid envar tidpunkt vara redovisad i värdehandlingar av beskaffenhet, som angives i 274 § under 1—7 lagen om försäkringsrörelse, eller ock i följande tillgångar av annan art nämligen lån mot säkerhet i anstaltens försäkringsbrev inom återköpsvärdet eller, i den mån försäkringsinspektionen på framställning av anstalten så medgiver, värdet av återförsäkringsgi- vares ansvarighet på grund av livförsäkringar, som övertagits i återförsäkring.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat må ett belopp, motsvarande högst en tiondel av försäkringsfonden för egen räkning för försäkringar i svensk valuta, redovisas i andra värdehandlingar än i första stycket avses, dock icke i aktier.

Med försäkringsfond för egen räkning förstås den del av fonden, som icke motsvarar värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

14 §.

Värdehandling må vid redovisning enligt 13 § ej upptagas över sitt verkliga värde, bestämt på sätt i 93 § 1 mom. andra stycket lagen om försäkringsrörelse sägs.

Under förutsättning att de värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, beräknas kunna å tider, som med hänsyn till beskaffenheten av anstaltens förbindelser prövas tillfredsställande, förvandlas i penningar till belopp motsvarande det angivna värdet, må utan hinder av vad i första stycket är stadgat värdehandling, som jämväl under nästföregående räkenskapsår använts för sådan redovisning, kunna åsättas det då beräknade värdet och värdehandling, som anskaffats under löpande räkenskapsår, det värde som motsvarar kostnaderna för dess anskaffning.

15 §.

De värdehandlingar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg helt eller delvis redovisas, skola förvaras här i riket avskilda från anstaltens övriga tillgångar och under minst två lås med olika nycklar, av vilka en innehaves av ett av försäkringsinspektionen förordnat ombud. Försäkringsinspektionen må dock på framställning av anstalten medgiva att värdehandlingarna i stället, på sätt och under villkor som av inspektionen bestämmas, sättas i särskilt förvar i riksbanken eller annan bank. I de sålunda förvarade handlingarna njute försäkringstagarna panträtt såsom i handfången pant till säkerhet för fullgörandet av anstaltens på försäkringsavtalen grundade förbindelser.

Det åligger generalagenten att tillse, att vid envar tidpunkt värdehandlingar till erforderligt belopp satts i sådant förvar, som i första stycket är sagt.

I fråga om utbekommande eller utbyte av värdehandling, som satts i förvar, skola bestämmelserna i 276 § lagen om försäkringsrörelse äga motsvarande tillämpning, därvid vad i nämnda lagrum sägs om styrelse och verkställande direktör i stället skall avse generalagent.

Det av försäkringsinspektionen förordnade ombudet har att, där generalagenten ej fullgör vad honom enligt denna paragraf åligger, därom ofördröjligen göra anmälan hos inspektionen.

16 §.

Vad på sätt i 6 § sägs blivit av utländsk försäkringsanstalt i riksbanken nedsatt må endast användas till gäldande dels av fordringar på grund av försäkringsavtal, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, dels av böter, viten, avgifter och ersättningar som i anledning av denna rörelse må åläggas generalagenten eller av anstalten utsett ombud, som avses i 27 §, eller anstalten, dels ock, i händelse av särskild administration av anstalts livförsäkringsrörelse här i riket, av administrationsboets fordran hos anstalten.

17 §.

Försäkringstekniska utredningar och beräkningar, som angå utländsk försäkringsanstalts här i riket drivna livförsäkringsrörelse, skola utföras under överinseende av en av försäkringsinspektionen godkänd aktuarie.

18 §.

Utländsk försäkringsanstalt må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal om avgivande i återförsäkring av livförsäkring hörande till anstaltens rörelse här i riket.

19 §.

Å de livförsäkringspremier, som utländsk försäkringsanstalt jämlikt fastställda grunder bestämt för sin rörelse här i riket, må till fördel för enskild försäkringstagare eller grupp av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivas vare sig av anstalten eller dess ombud annorledes än genom återbäring.

20 §.

Det åligger generalagenten att övervaka att anskaffning av ansökningar om försäkring hos anstalten sker på sätt som överensstämmer med god försäkringssed. Konungen äger meddela närmare bestämmelser angående anskaffningsverksamheten och må därvid tillika förordna, att frågor rörande densamma skola, på sätt och i den omfattning som i nämnda bestämmelser anges, handläggas av en av Konungen utsedd nämnd.

21 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, vare pliktig att i alla för allmänheten avsedda meddelanden vid teckning av sin firma utsätta hemlandet samt angiva huruvida anstalten drives såsom aktiebolag eller ömsesidigt bolag eller i annan form. Ej må sådan anstalt själv eller genom sina ombud eller personal angiva att den genom att fullgöra i denna lag föreskriven skyldighet att nedsätta värdehandlingar ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare eller att den beträffande hela sin verksamhet är kontrollerad av svenska staten.

Försäkringsbrev skall innehålla ej mindre uppgift om de för anstalten gällande allmänna försäkringsvillkoren än även de särskilda villkoren för den försäkring, som avses i brevet.

Där i meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, vid angivande av anstaltens fonder inräknas oguldna förbindelser av delägare eller garantier, skall beloppet av sådana förbindelser särskilt utsättas.

22 §.

Kan generalagenten ej utöva sitt uppdrag, vare sig emedan han ej vidare är enligt 4 § behörig eller av annan anledning, eller avsäger han sig uppdraget eller återkallas fullmakten, skall för tiden till dess hindret upphört eller ny generalagent blivit befullmäktigad och av försäkringsinspektionen godkänd inspektionen förordna ett ombud att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar. Om förordnande av ombud och om godkännande av ny generalagent låte inspektionen ofördröjligen införa tillkännagivande i allmänna tidningarna. Intill dess förordnande som nu sagts blivit kungjort, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Om tillsyn å försäkringsrörelsen.

23 §.

Det åligger generalagenten att, när anstalten börjat sin verksamhet här i riket, därom ofördröjligen underrätta försäkringsinspektionen.

24 §.

Generalagenten vare pliktig:

att, där ändring vidtages i det för anstalten gällande reglementet, inom tre månader därefter till försäkringsinspektionen insända beslutet därom;

att, därest av myndigheterna i anstaltens hemland framställts anmärkning mot anstaltens verksamhet, så fort ske kan skriftligen underrätta försäkringsinspektionen därom;

att inom åtta månader efter utgången av varje räkenskapsår till försäkringsinspektionen insända den i 10 § avsedda redogörelsen angående anstaltens verksamhet inom riket;

att, beträffande livförsäkringsrörelse, till försäkringsinspektionen insända följande enligt inspektionens anvisningar upprättade och av aktuarien undertecknade handlingar nämligen *dels* inom åtta månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse för beräkning av premiereserv och av återbäring, *dels ock*, i den mån så påfordras av inspektionen, statistisk-ekonomisk utredning angående verksamheten;

att inom tre månader efter det berättelse om revision av anstaltens räkenskaper och förvaltning blivit å sammanträde med anstaltens delägare framlagd till försäkringsinspektionen insända ett exemplar av denna berättelse ävensom ett exemplar av anstaltens förvaltningsberättelse för den tid revisionen avsett;

att även i andra fall än ovan sagts lämna försäkringsinspektionen de upplysningar, som av inspektionen begäras i fråga om anstalten och dess verksamhet inom riket, samt att när som helst för befattningshavare hos försäkringsinspektionen, som enligt av Konungen meddelade bestämmelser har att i sådant avseende företräda inspektionen, hålla kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

Vad försäkringsinspektionens företrädare vid granskning av böcker, räkenskaper och andra handlingar må hava erfarit angående enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden må ej yppas för allmänheten.

25 §.

Försäkringsinspektionen äge meddela de erinringar i fråga om utländsk försäkringsanstalts verksamhet här i riket, som inspektionen finner påkallade.

Finner försäkringsinspektionen,

att avvikelse skett från denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser eller från grunderna, där sådana finnas,

att grunderna icke längre äro tillfredsställande med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet,

att det jämlikt 6 § i riksbanken nedsatta beloppet minskats genom att obligationerna avsevärt nedgått i värde eller av annan anledning,

att de tillgångar, i vilka försäkringsfonden jämte tillägg redovisas, icke äro tillfyllest, eller

att eljest allvarlig anmärkning mot verksamheten föreligger,

skall inspektionen förelägga anstalten att inom viss tid vidtaga de åt-

gärder, som prövas påkallade härav. Vid meddelande av föreläggande må vite utsättas.

Har föreläggande icke inom den bestämda tiden efterkommit och har ej heller annorledes det anmärkta förhållandet undanröjts, skall försäkringsinspektionen göra anmälan därom hos Konungen, som efter anstaltens hörande må förklara koncessionen förverkad.

Beslut, varigenom koncession förklarats förverkad, skall av försäkringsinspektionen kungöras i allmänna tidningarna.

26 §.

Till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet skall utländsk försäkringsanstalt, som driver försäkringsrörelse här i riket, årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av anstaltens hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, dock må bidraget ej understiga etthundra kronor.

Om försäkringsverksamhetens upphörande och om överlåtelse av försäkringsbestånd.

27 §.

Upphör utländsk försäkringsanstalt att driva rörelsen här i riket, åligg det anstalten att med bifogande av behörig fullmakt hos försäkringsinspektionen uppgiva ombud, som av inspektionen godkännes, att å anstaltens vägnar mottaga stämning och i övrigt företräda anstalten med avseende på redan meddelade försäkringar; för tiden intill dess sådan anmälan skett äge försäkringsinspektionen förordna ett ombud med nämnda befogenhet. Om godkännandet eller förordnandet skall inspektionen ofördröjligen låta införa kungörelse i allmänna tidningarna. Intill dess sådant kungörande skett, äge försäkringstagare hos försäkringsinspektionen insätta förfallen försäkringspremie med samma verkan som om den blivit inbetald till anstalten.

Har utländsk försäkringsanstalt upphört att driva rörelsen här i riket, må det belopp som enligt vad i 6 § sägs blivit i riksbanken nedsatt kunna, efter anmälan hos försäkringsinspektionen, av anstalten utbetäckas, därest det visas att anstaltens samtliga förbindelser, som i 16 § avses, blivit fullgjorda eller att anstalten för deras fullgörande ställt annan säkerhet, som av inspektionen godkännes.

28 §.

Har koncession för utländsk försäkringsanstalt att här i riket driva livförsäkringsrörelse förklarats förverkad, skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende på denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 296—298 §§ lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat, därvid skall iakttagas att vad i 297 § 1 mom. fjärde stycket nämnda lag sägs om registrering i stället skall avse kungörande i allmänna tidningarna samt att upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket skall anses motsvara livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringsbolags ske, förutom till svenskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som erhållit koncession för livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid överlåtelse av försäkringarna eller eljest uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, som avses i 26 §, varefter återstoden skall överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

Har anstalt i annat fall än i första stycket avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, vare anstalten ändock skyldig att på sätt i 13—15 §§ stadgas redovisa försäkringsfond för redan meddelade livförsäkringar jämte tillägg. Det åligger ombud, som utsetts av anstalten enligt 27 §, att fullgöra de skyldigheter jämlikt 10, 15 och 24 §§, som förut åvilat generalagenten. Fullgöres ej redovisningen av försäkringsfonden jämte tillägg eller finnes eljest anledning antaga att livförsäkringstagarnas rätt på grund av försäkringsavtalen äventyras, ankomme på försäkringsinspektionen att besluta att administration på sätt i första stycket sägs skall inträda; dock må ej på den grund att de till redovisning avsatta tillgångarna finnas otillräckliga administration föreskrivas, förrän försäkringsinspektionen förelagt anstalten att fylla bristen och denna icke täckts inom fyra veckor efter det sådant föreläggande skett. Inträder i fall som nu sagts administration, skall vad i första stycket sägs om upphörandet av anstaltens rätt att driva livförsäkringsrörelse här i riket i stället avse meddelandet av beslut om administration.

29 §.

Utländsk försäkringsanstalt må med försäkringsinspektionens tillstånd överlåta hela sitt till verksamheten här i riket hörande försäkringsbestånd eller del därav till svenskt försäkringsbolag eller utländsk försäkringsanstalt, som erhållit koncession för det slag av försäkringsrörelse, varom fråga är.

Ansökan om tillstånd skall göras av såväl överlåtaren som övertagaren. Vid ansökningen skall fogas det avtal, som träffats angående överlåtelsen. Med avseende på ansökningen skall vidare vad i 295 § 3 mom. andra och tredje styckena lagen om försäkringsrörelse stadgas äga motsvarande tillämpning; härvid skall iakttagas att det i 3 mom. tredje stycket nämnda paragraf avsedda tillkännagivandet skall äga rum i allmänna tidningarna och tidning i den ort, där den överlåtande anstaltens generalagent har kontor för verksamhetens bedrivande.

Bifalles ansökningen, skall överlåtaren anses fritagen från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället skola åvila övertagaren. Angående underrättelse om verkställd överlåtelse skall bestämmelsen i 295 § 4 mom. ovannämnda lag äga motsvarande tillämpning.

Särskilda bestämmelser.

30 §.

Det som i enlighet med denna lag blivit kungjort skall anses hava kommit till tredje mans kännedom, där ej av omständigheterna framgår, att han varken ägde eller bort äga vetskap därom. Innan sådant kungörande skett, kan förhållande, som enligt lagen skall kungöras, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hava ägt vetskap därom.

Kungörande, som nu sagts, skall bekostas av den anstalt, som tillkännagivandet rör.

31 §.

Är handling, som enligt denna lag till försäkringsinspektionen inlämnas eller insändes, avfattad på främmande språk, skall där så påfordras tillika företes en bestyrkt svensk översättning därav.

32 §.

Ombud, som jämlikt 15, 22 eller 27 § förordnats av försäkringsinspektionen, äge av anstalten uppbära ersättning med belopp, som av inspektionen bestämmes.

33 §.

Över försäkringsinspektionens beslut enligt denna lag må klagan föras hos Konungen inom den tid som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

34 §.

Driver någon här i riket försäkringsrörelse för utländsk försäkringsanstalts räkning utan att anstalten erhållit koncession för rörelsen, straffes med dagsböter eller fängelse.

35 §.

Med dagsböter eller fängelse straffes den som i ansökan, som i 6 eller 9 § omförmäles, eller i handling, som fogats vid sådan ansökan, eller i redogörelse enligt 10 § uppsåtligen eller av grov vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift; generalagent eller av anstalt jämlikt 27 § utsett ombud, som uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift vid lämnande av underrättelse eller upplysning enligt 24 §; aktuarie, där han i redogörelse eller utredning, som enligt 24 § avlämnats till försäkringsinspektionen, uppsåtligen eller av vårdslöshet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift.

36 §.

Med dagsböter straffes den som bryter mot föreskrift i 19 eller 21 § eller i annat fall än i sistnämnda lagrum åsyftas i meddelanden, som äro avsedda för allmänheten, lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter angående anstalt, varom i denna lag är fråga.

37 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Om undantag från lagens tillämplighet m. m.

38 §.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om återförsäkringsrörelse. Angående trafikförsäkringsrörelse meddelas vissa särskilda bestämmelser i lagen om trafikförsäkring å motorfordon.

Övergångsbestämmelser.

39 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Genom lagen upphäves, med den begränsning här nedan stadgas, lagen den 24 juli 1903 (nr 94 s. 61) om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

40 §.

Har utländsk försäkringsanstalt före denna lags ikraftträdande upphört att här i riket driva livförsäkringsrörelse, skall med avseende å anstaltens bestånd av livförsäkringar äldre bestämmelser alltjämt gälla.

I övrigt skall denna lag lända till efterrättelse jämväl i avseende å utländsk försäkringsanstalt, som enligt äldre lag erhållit tillstånd att driva försäkringsrörelse här i riket. Därvid skall dock iakttagas vad nedan stadgas.

Anstalt, som vid denna lags ikraftträdande med vederbörligt tillstånd inom riket driver rörelse, avseende annan försäkring än livförsäkring, må fortsätta rörelsen såsom om koncession för denna vore meddelad tills vidare enligt denna lag.

För rörelse som avser livförsäkring erfordras, oaktat tillstånd därtill enligt äldre lag meddelats, koncession jämlikt denna lag. Ansökan om koncession i sådant fall skall vara åtföljd av bevis att nedsättning, som i 6 § första stycket 5 avses, ägt rum ävensom, för stadfästelse, grunder för verksamheten i enlighet med vad i denna lag sägs. Konungens prövning av ansökningen jämlikt 7 § må icke avse frågan huruvida rörelsen är behövlig. Förut meddelat godkännande av generalagent skall gälla för rörelsens fortsatta bedrivande. Ansökan, som här avses, skall inlämnas till försäkringsinspektionen senast sex månader efter denna lags ikraftträdande. Där så finnes påkallat, må Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, försäkringsinspektionen medgiva, att tiden utsträcket till högst två år. Till dess frågan om koncession avgjorts och, där koncession beviljats, intill den tidpunkt från vilken koncessionen skall gälla, må rörelsen fortsättas enligt det äldre tillståndet, och skola därvid bestämmelserna i äldre lag lända till efterrättelse, i den mån ej Konungen förordnat att föreskrifter i denna lag skola tillämpas.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 14 februari 1950.

Närvarande:

justitieråden GEIJER,
LECH,
regeringsrådet QUENSEL,
justitierådet BECKMAN.

Enligt lagrådet den 4 februari 1950 tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 januari 1950, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av e. o. hovrättsassessorn A. Brunnberg.

Förslaget föranledde följande yttranden:

7 §.

Lagrådet:

Bestämmelserna i paragrafen torde böra omgrupperas till framhävande av att vissa av dem gälla försäkringsrörelse i allmänhet, medan de övriga blott avse vissa slag därav. De allmänna reglerna, nämligen andra styckets första punkt och vad dess andra punkt innehåller om godkännande av generalagent, kunde lämpligen bilda ett första stycke. De speciella reglerna i första stycket jämte vad andra styckets andra punkt innehåller om stadfästade av grunder för verksamheten kunde åter bilda ett andra stycke i paragrafen.

15 §.

Lagrådet:

I tredje stycket stadgas att vad i 276 § i 1948 års lag sägs om styrelse och verkställande direktör i stället skall avse generalagent. Meningen torde vara att även vad i nämnda lagrum sägs om behörig företrädare för bolag här skall tillämpas blott å generalagenten. Ett förtydligande härutinnan synes behöfligt.

21 §.

Lagrådet:

Det i andra punkten stadgade förbudet, till vilket en straffbestämmelse i 36 § är anknuten, synes lämpligen böra avse uppgifter av anstalt eller dess ombud eller personal i meddelanden, som åsyfta anskaffning av försäkring eller äro avsedda för allmänheten.

Under erinran att i 14 § av 1903 års lag finnes ett tillägg angående »annan beteckning av likartat innehåll» förordar lagrådet att ordet »angiva» utbytes mot något mera omfattande uttryck, exempelvis »lämna uppgift av innebörd».

25 §.

Lagrådet:

Andra stycket läser avse endast sådana förhållanden av mera allvarlig karaktär, vid vilka påföljden för underlåtenhet att efterkomma försäkringsinspektionens föreläggande kan bli koncessionens förverkande efter vad i tredje stycket stadgas. Vid sidan av denna påföljd torde vite knappast böra ifrågakomma. Lagtexten torde därför böra omredigeras.

28 §.

Lagrådet:

I denna paragraf hänvisas till vad i 296—298 §§ lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat. Då sista stycket i sistnämnda paragraf icke upptager något självständigt stadgande, torde emellertid för tydlighetens skull här böra tilläggas en föreskrift om att det i 165 och 261 §§ nyssnämnda lag stadgade förbudet mot nya försäkringar skall gälla.

35 §.

Lagrådet:

De här föreslagna straffbestämmelserna avse, förutom uppsåtliga gärningar, i vissa fall grov vårdslöshet men i andra varje vårdslöshet. Gränsdragningen mellan fall av ena och andra slaget är uppenbarligen vansklig, och det kan ifrågasättas, huruvida det är nödvändigt att i något fall sträcka straffbarheten längre än till grov vårdslöshet. Då förslaget härutinnan ansluter sig till 1948 års lag om försäkringsrörelse och denna i sin tur till aktiebolagslagen, läser en fullständig prövning av frågan icke lämpligen kunna ske annat än i samband med en revision av sistnämnda båda lagar. Bibehålles uppdelningen, synes emellertid konsekvensen i allt fall bjuda att i fråga om straff för generalagent, eller av anstalt utsett ombud, för meddelande av oriktig eller vilseledande uppgift jämställa redogörelse enligt 10 § med annan underrättelse eller upplysning enligt 24 §.

I fråga om uttrycket »underrättelse eller upplysning enligt 24 §», så läser avses även uppgifter i de handlingar, som i 24 § omförmälas och som insänts till inspektionen av generalagenten respektive ombudet. Detta förhållande torde emellertid böra komma till tydligare uttryck i lagtexten.

36 §.

Lagrådet:

I motsats till den näst föregående lärer denna paragraf endast avse uppsåtliga gärningar. Häremot är intet att erinra. Emellertid synes straffbarheten böra inskränkas till att blott avse i denna lag avsedd anstalts generalagent, ombud eller personal som bryter mot föreskrift i de citerade paragraferna eller i annat angivet fall lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter angående anstalten.

39 §.

Lagrådet:

Meningen lär icke vara att lagen den 21 juni 1940 med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m. m. skall upphävas genom nu ifrågavarande lag. Emellertid kan med visst fog anses att berörda 1940 års lag strider mot bestämmelserna i nya lagen och således skulle upphävas genom det till stadgandet om upphävande av 1903 års lag fogade tillägget »så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag». Därest detta tillägg får kvarstå, synes därför särskilt förbehåll om fortsatta giltigheten av 1940 års lag vara påkallat. Emellertid torde, såvitt lagrådet funnit, berörda tillägg icke erfordras, blott en av nya lagen betingad ändring göres i vad som stadgas i kungörelsen den 17 december 1948 om försäkringsanstaltens bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionen.

40 §.

Regeringsrådet Quensel:

Av förslaget framgår icke klart, huruvida i sista stycket omförmälda förlängning av ansökningstiden må meddelas, endast om begäran därom framställts inom sex månader efter det lagen trätt i kraft.

Meningen lär vara att anstalten skall få fortsätta sin rörelse under sex månader efter lagens ikraftträdande, oavsett om ny koncession sökts eller sökes. Detta synes böra komma till tydligare uttryck än genom uttrycket »till dess frågan om koncession avgjorts» etc.

Ur protokollet:

Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 24 februari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och cheferna för justitie- och finansdepartementen lagrådets den 14 februari 1950 avgivna utlåtande över det den 20 januari 1950 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket* samt anför därvid följande.

Lagrådets anmärkningar vid 7, 21, 28, 35 och 36 §§ av det remitterade förslaget ha föranlett ändringar av dessa paragrafer i enlighet med vad lagrådet förordat. Även det av lagrådet påyrkade förtydligandet av 15 § tredje stycket har skett. Dessutom har i nämnda stycke ett tillägg gjorts, varigenom med generalagent i detta sammanhang uttryckligen jämställts sådant ombud, som anstalt utsett jämlikt 27 §.

Mot 25 § i det remitterade förslaget har lagrådet anmärkt, att andra stycket torde avse endast sådana förhållanden av mera allvarlig karaktär, vid vilka påföljden för underlåtenhet att efterkomma föreläggande kan bli koncessionens förverkande, samt att vid sidan av denna påföljd vite knappast borde ifrågakomma. Även enligt min mening bör det i 25 § andra stycket angivna förfarandet att meddela föreläggande icke tillämpas annat än i svårare fall. För samma slags fall är, enligt ett uttalande i motiven till lagen om försäkringsrörelse, reglerna om föreläggande i 288 § andra stycket sistnämnda lag avsedda; dessa regler ha tjänat som förebild för det nu ifrågavarande stadgandet. Utsättande av vite synes böra ifrågakomma i första hand vid mindre fel och försummelse, t. ex. för att framtvinga insändande av en uppgift enligt 24 §. Emellertid torde man icke kunna i lagen uttryckligen reservera vitesföreläggandet för de mindre allvarliga fallen, detta emedan en lindrigare felaktighet, som till en början föranlett en tillsägelse med vitesföreläggande, vid upprepad tredska övergår till att bli ett sådant allvarligt fel, som bör kunna föranleda koncessionens återkallande. I ett sådant fall bör emellertid försäkringsinspektionen icke både göra anmälan enligt 25 § tredje stycket och vidtaga åtgärd för att få vitet utdömt. Utdömande av vite bör nämligen icke förekomma jämte koncessionens återkallande. Även utan uttrycklig föreskrift därom i lagen torde

detta komma att iakttagas i tillämpningen. För att utmärka att vitesföreläggande närmast är avsett att användas vid mindre svåra fel än de i andra stycket förevarande paragraf angivna har bestämmelsen om vite flyttats till första stycket.

Med anledning av vad lagrådet anmärkt vid 39 § av det remitterade förslaget har detta lagrum ändrats så, att tillägget i andra stycket »så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag» fått utgå. Jag delar lagrådets uppfattning att detta tillägg icke är erforderligt om ändring vidtages i kungörelsen den 17 december 1948 om försäkringsanstalternas bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionen. Jag har för avsikt att låta verkställa översyn av kungörelsen och kommer därefter att upptaga frågan om ändring av densamma.

En ledamot av lagrådet har mot 40 § i det remitterade förslaget anmärkt, att den vore oklar i två hänseenden. Dels framginge det icke klart huruvida i sista stycket av paragrafen omförmäld förlängning av ansökningstiden finge meddelas endast om begäran därom framställts inom sex månader efter det lagen trätt i kraft, dels vore det ej tydligt uttryckt att anstalten finge fortsätta sin rörelse under sex månader efter lagens ikraftträdande, oavsett om ny koncession söktes eller sökes. Meningen med de åsyftade bestämmelserna är följande. Anstalt vilken vid lagens ikraftträdande driver rörelse, som avser livförsäkring och för vilkens fortsatta bedrivande därför fordras koncession enligt nya lagen, skall ha en ordinarie ansökningstid av sex månader efter nya lagens ikraftträdande. Ansökningstiden kan emellertid på begäran av anstalten förlängas till högst två år. Sådan begäran skall framställas inom den ordinarie ansökningstiden; för att uttrycka detta har i lagtexten angivits att Konungen eller försäkringsinspektionen må medgiva, att tiden »utsträcker» till högst två år. Under ansökningstiden, d. v. s. sexmånaderstiden eller den längre tid som kan ha bestämts, äger anstalten fortsätta sin rörelse enligt äldre tillstånd. Detsamma gäller den tid, som — därest inom ansökningstiden koncessionsansökan gjorts, d. v. s. fråga om koncession väckts — kan förflyta mellan ansökningstidens utgång och beslutet om koncession eller den senare tidpunkt, från vilken koncession skall gälla. I förslaget har såsom en sammanfattning av de olika tidpunkter det här kan vara fråga om använts uttrycket »till dess frågan om koncession avgjorts och, där koncession beviljats, intill den tidpunkt från vilken koncessionen skall gälla». Det må nämnas, att de nu ifrågavarande bestämmelserna, fränsett vissa i detta sammanhang betydelslösa redaktionella skiljaktigheter, överensstämma med motsvarande regler i lagen den 17 juni 1948 angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse. För att förebygga risk för misstolkning har emellertid i förslaget gjorts en mindre jämkning i vad gäller bestämmelsen om utsträckning av ansökningstiden. I övrigt synes någon ändring av 40 § icke påkallad.

Utöver vad nu angivits ha vissa smärre jämkningar av formell natur vidtagits i förslaget.

Föredraganden hemställer därefter, att ifrågavarande lagförslag måtte, efter ändringar i angivna hänseenden, jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingvar J:son Rörs.